Година XXIII — Број 487
Субота, 29. април 1961.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

ФЛАШ ГОРДОН

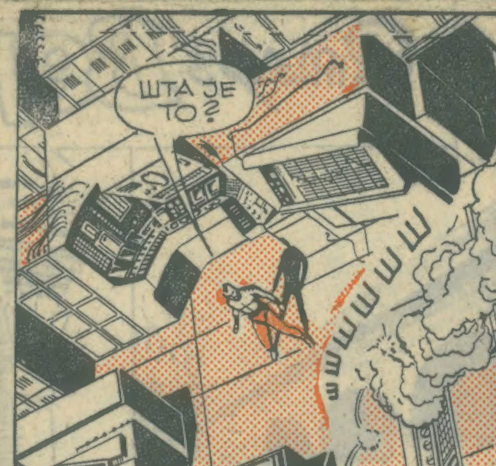

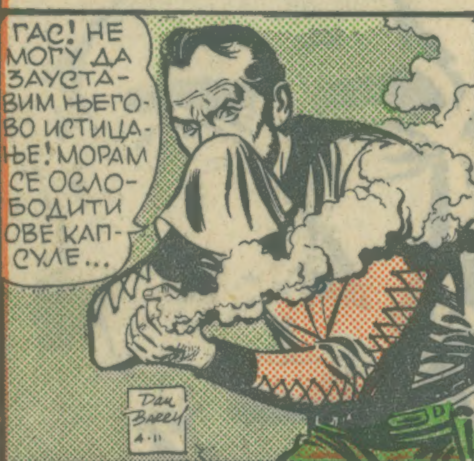

КАЗНА ЗА НЕСАВЕСНЕ МЛЕКАРЕ

За време француског краља Филипа Лепог (1268—1314) у Паризу су несавесне млекаре који су у млеко долива-

ли воду кажњавали на тај начин што су им у уста стављали левак и наливали их „крштеним" млеком све док присутни лекар или бербери не би изјавио да оптужени више не може да поднесе.

★ **Прва књига,** колико се зна, штампана у Београду још 1552. године, јесте Четворојеванђеље.

★ **Преко 40.000** разноврсних периодичних публикација излази сада широм света.

КУЛЕ ОД КОСЕ

Крајем 18. века помодарке у Европи носиле су овакве високе фризуре. Власуље, које су

имале металне костуре јер друкчије не би могле да се одрже, биле су украшене лишћем, цвећем и драгим камењем.

★ **Зириани или Коми,** фински народ, има своју аутономну републику на западу од Урала. Има их око 375.000 душа. Престоница им је Сиктивкар.

ЖИВОТ ПОЧИЊЕ СВАКОГ ДАНА

СОМЕРСЕТ МОМ

Тога дана, у 9 ујутру, доктор Розанов стигао је у вилу „Маварка", на Рту Ферат, у Енглеској, своме пријатељу Сомерсету Мому. Било је лепо, али прохладно, јер фебруар још није прошао.

—Да ли се господин Мом пробудио? — запитао је собарицу.

— Господин се купа.

— Онда му реците да сам дошао.

— Господин се купа, али у мору — одговорила је собарица.

У том се зачуо глас споља.

— Пријатељу, ви сте поранили. Да нешто није у реду?

Доктор Розанов је давнашњи пишчев лекар. Раније му је често давао савете, али откако се Сомерсет Мом налази у „продужетку" живота све ређе се меша у његов систем.

Прослављајући свој 87. рођендан, Сомерсет Мом је додао своме животу једну страницу која је равна његовим романима. Да се догодило све што је предвиђао, не би доживео ове године. Јер, чудновато али истинито, овај чувени писац спремао се пре четири године на растанак са светом

Једно време био је најчитанији од свих приповедача на свету. Издања његових дела достигла су 60 милиона примерака, а понека и тридесет издања. Ниједан се писац, кажу, није толико обогатио. Његов роман „Киша" послужио је за снимање седам филмова и по њему је написано 11 позоришних комада. „Кишу" је завршио 1910. године.

А једног дана, седећи за писаћим столом у „Маварки", одложио је кожну футролу са металним затварачима коју је држао приљубљену уз длан десне руке, палац и кажипрст. Пошто му је шака онемоћала од силног писања, последњих година му је једино ова справа омогућавала да ради. Био је ставио последњу тачку на последњи роман, ставио налив перо у кутију где су се налазила остала, којима се служио током 60 година.

Већ одавно је дао реч да не напише ни један ред о нечем што не жели да пише, а осећао је да, кад престане да пише, престаће и да живи. Јер, живот и писање били су за њега исто.

Од малих ногу, кад је у шестој години за неколико месеци изгубио оца и мајку, преживео је слом живаца и отада је замуцкивао. Зато је побегао међу школске свеске које је пунио својим причама. Писање је било пркошење свету. Потом је напустио школу. Желео је да, путујући по свету, дође до занимљивих књижевних мотива. Да не би напустио писање, напустио је медицину. Мрчио је хартију на свим географским ширинама и опет је петнаест година остао непознат. Нико му ништа није штампао, пао је у беду, гладовао је, али је неуморно писао. На крају је ипак продро.

Сада, пошто је завршио последњи роман, није имао разлога да даље живи. Мислио је да смрт долази кад пресахне жеља за животом. Зато је рекао своме секретару:

— Ово је списак особа којима сам пола века слао пријатељска писма. Желим да од њих добијем обећање да после моје смрти неће ни усмено ни писмено ништа из њих обелоданити.

Сео је на авион, отпутовао у Лондон, позвао свог издавача и затражио да спали сву његову преписку. Позвао је родбину своје жене са којом се разишао 1933. године, после 15 година брака, позвао је адвоката ради тестамента, написао писмо брату земљораднику, још старијем од њега, кога годинама није видео, затим је отпустио готово сву послугу са разних имања, ставио цедуљу на гомилу боца најстаријих вина у свом пребогатом подруму, који ће се, после његове смрти, поклонити његовом великом пријатељу Винстону Черчилу. Најзад је последњи пут склопио роковник посета и престао да се виђа са пријатељима изузев са двојицом-тројицом.

Доктору Розанову, који није могао да дође к себи од чуда, рекао је:

— Од вас тражим једну једину ствар: да се мој пепео развеје изнад Средоземља.

Почео је да живи усамљен у својој усамљеној кући у селу. Пролазили су дани и недеље. Пошто је навикао да рано устаје, беспослен, почео је да чита, док раније никад није имао времена за то. Нико му није долазио, све се одигравало тачно како је предвидео, . изузев једног: смрт никако да се појави. Шетао се, чекао; доктор Розанов би га по који пут обишао, увек сметен, а једнога дана му Мом рече:

— Баш је досадан овај крај живота.

Шест-седам месеци после почетка краја, пошто је једне ноћи врло лоше спавао, позвао је секретара и рекао му:

— Алане, где сте, дођавола, оставили ону кожну футролу?

Рука га је одала. Он је осетио потребу за писањем. Извукли су пулт и писаћи сто на видело и Сомерсет Мом је поново сео. Нашао је нов рис хартије, узео ново перо и написао нов наслов: „Дно џака".

Тог дана је у „Маварки" започео и нов живот — објавио је да жели да путује.

— Потребно ми је путовање, јер хоћу да напишем роман о мојим романима. Памћење ме више добро не служи. Неке ситније ствари су измакле моме сећању. Спољни изглед храма у Ангкору немам тако добро пред очима као раније.

После неколико месеци он је сам кренуо на крстарење од 160 хиљада километара, које је почело од Нице — преко Индије, Кине, Малајског острвља и Сундских острва.

У 85. години имао је свој циљ. И тај циљ му је дао снагу да поднесе тропске жеге, заморне излете по разрованим путевима у трагању за старим храмовима Далеког Истока, да проводи сате на загушљивим трговима и по старинарницама оријента.

Кад се после четири месеца вратио у своју вилу „Маварка", један пријатељ га је запитао да ли му је штогод недостајало, с обзиром на његову старост.

— Да. Старо кућно одело и пулт за писање.

Сада, после две године рада на књизи „Дно џака", он поново жели на далек пут и спрема се да посети Средњи Исток, Совјетски Савез а нарочито Сибир.

Сомерсет Мом каже:

— Неки мисле да сам почео живот у 84. години, неки мисле у 80. А ја сматрам да живот не почиње ни у 80. нити ма у којој другој години, па ни у првој. Живот почиње сваког дана.

НЕОБИЧНО ЗАНИМАЊЕ

Роберт Шерит, шездесетдвогодишњак, бави се необичним занимањем — куповином и продајом мостова. У Сједињеним Државама он је једини човек који купује мостове и препродаје их држави. Нису то неки велики и познати мостови као што је Вашингтонов мост у Њујорку или познати мост у Сан Франциску. Не, он проналази у Сједињеним Државама дрвене мостове које су у прошлом столећу приликом освајања Запада, градили досељеници од својих средстава. Пошто не постоји више потребе за приватним мостовима јер њих сада гради држава, власници ових старих мостова су срећни што могу да их продаду држави. Посредник у овом случају је Шерит. За 25 година, колико се бави тиме, он је држави препродао осамдесет мостова за око 400 милиона марака.

RIPLEY'S Веровали или не!

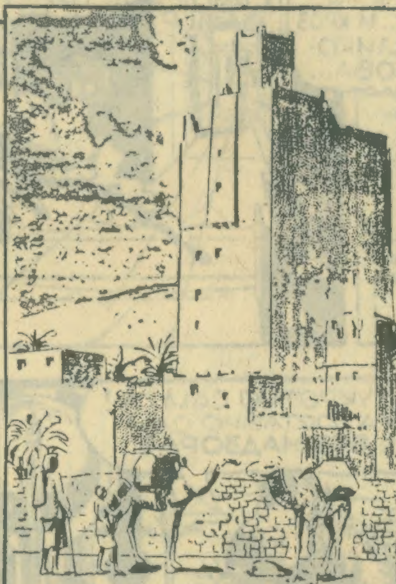

СРЕЋА У НЕСРЕЋИ

ВОЛОВСКА КОЛА НАТОВАРЕНА ДО ВРХА СЛЕТЕЛА СУ С МОСТА СВ. МАРТИНА У РЕКУ ТОБЕЛ (ШВАЈЦАРСКА) — С ВИСИНЕ ОД 45 МЕТАРА — НИ ВОЗАЧУ НИ ВОЛОВИМА НИЈЕ СЕ НИШТА ДОГОДИЛО — ЧАК СУ И КОЛА И ТЕРЕТ ОСТАЛИ НЕОШТЕЋЕНИ.

ЈУПИТЕРОВ СТУБ

У АНКАРИ (ТУРСКА) ИМА НА СВОМ ВРХУ РОДИНО ГНЕЗДО ОД 365. ГОДИНЕ — ВЕЋ 1.596 ГОДИНА

КУЋЕ ЗА СТАНОВАЊЕ

У ВАДИ ЏИРДАНУ (АРАБИЈА) ИМАЈУ НА СВОМ КРОВУ МАЛУ КОПИЈУ ЗГРАДЕ У КОЈУ СЕ ЈЕДНОМ ГОДИШЊЕ ПОВЛАЧЕ СТАНАРИ НА ДАН ЗА КОЈИ СМАТРАЈУ ДА ЈЕ НЕСРЕЋАН

ЦРНИХ ЛАБУДОВА ИМА У ПРИРОДИ САМО У АУСТРАЛИЈИ

ЖИВА МАШИНА ЗА РАЧУНАЊЕ

ВАГХЕЛА РАВУБХАБХАЈ НАРУБХАБХАЈ ИЗ БОМБАЈА МОЖЕ ДА ПОМНОЖИ У ГЛАВИ 2 БРОЈА ОД ПО 100 ЦИФАРА

БУРМА КОЈУ ЈЕ ВИЛМА ВАЈПС ИЗ ВАЈМЕЈТА (САД) ИЗГУБИЛА 1.913. ГОДИНЕ БИЛА ЈЕ НАЂЕНА У ВРТУ ЊЕНЕ НЕКАДАШЊЕ КУЋЕ И ВРАЋЕНА ЈОЈ ПОСЛЕ 47 ГОДИНА

ПОЛИЦАЈЦИ под кирију

У Енглеској је могућно узети под најам припаднике полицијских снага и то по цени од око десет шилинга на час. Подофицир — полицајац кошта нешто више. Ако желите полицајца у парадној униформи плаћате додатак на горњу цену.

На привремено коришћење

може се узети у закуп и енглески војник пешак, коњаник или артиљерац. Најјевтиније је, ипак, узети у привремени закуп старински топ: за 10 шилинга можете га користити цео дан.

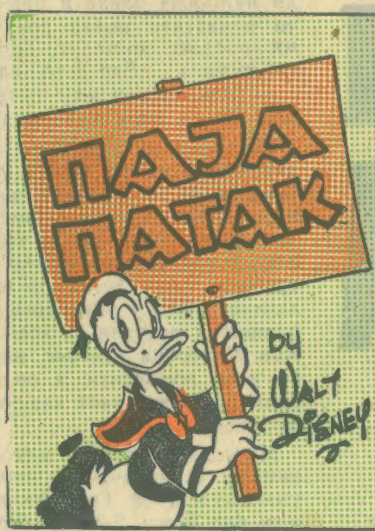
Узимањем полицајаца и војника под закуп највише се користе филмска предузећа, али нису ретки ни појединци који су спремни да плате који шилинг да би себи на тај начин осигурали заштиту или помоћ.

»СЛУЖБА ЕДЕЛВАЈС«

У Аустријским Алпима основана је пре извесног времена „Служба еделвајс" чији је задатак да чува од туриста еделвајс, цвеће високих планина, које се код нас назива рунолист. Све стражар-

ске постаје имају радио-одашиљаче и одмах јављају у долину кад неко узабере цвет који је иначе заштићен законом, тако да преступник пада полицији у руке чим се спусти с планине.

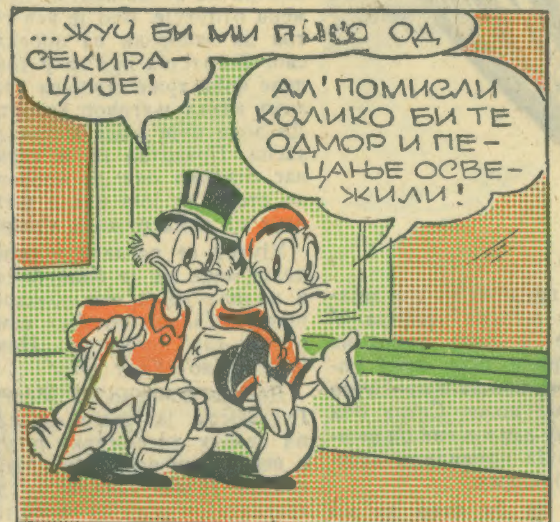

ПОСЛЕ 333 ГОДИНЕ

Једну од најсмелијих археолошких акција представља вађење брода „Васа" у штокхолмском пристаништу који је потонуо још 1628. године. Радови су почели почетком априла, и већ је постављен на два понтона. До краја априла брод, својевремено намењен шведској ратној морнарици, биће коначно извађен из мора. Када буде извучен на суво, пренеће га у штокхолмски музеј.

Ратни брод „Васа" потонуо је пре 333 године, на својој првој вожњи, јер је био рђаво саграђен и од лошег материјала. Приликом бродолома спасено је 400 морнара, али се верује да ће сада бити пронађено још око 70 лешева морнара.

После првих педесет година вршени су покушаји помоћу гњурачких звона да се са брода спасу топови. И заиста су изнета 64 топа. Временом је брод потонуо дубље и нестао у муљу. Тек 1956. године гњурци су успели да га поново пронађу.

ТВРДИ...

Један фотограф из Хјустона у Тексасу, тврди да чува непознату Вердијеву оперу „Највиша жртва". Ово дело није никад било ни објављено ни изведено, а како је доспело у његове руке — не каже.

НЕ ПЛАШИ СЕ

Попај одлучио да купи коња и отишао на пазар. Свидео му се један коњ и каже продавцу:

— Не знам да ли да купим тог коња. Све се бојим да је плашљив.

— Шта, он плашљив?! — узвикну продавац. — Па он, драги мој, сваке ноћи спава у мрачној штали и ништа се не боји.

НИЈЕ ЧУДО

Олива се тужи Попају:

— Баш је то чудна ствар. Продавац ми је тврдио да овај папагај уме да говори а досад ниједну реч није изговорио.

— Није чудо — каже јој Попај. — Он уме да говори али не може да дође на ред од тебе.

ШТА ЋЕ ТАМО

Кад је Ђаја требало да пође у школу рекао му ујка Паја:

— Е, Гајо, сада ћеш поћи у први разред...

— О, не, шта ћу ја тамо кад не знам ни да читам ни да пишем.

ПОПАЈ КАО ГУРМАН

Попај није био гурман као Пера Ждера, али је и он волео да поједе добар залогај. Једном је тако у једном ресторану затражио да му се донесе порција пилетине.

— Скандал! Па то су саме кости и кожа! — протестовао је кад су му донели „пилеће печење".

— А шта бисте тек казали да је било још и перја? — одговорио му је мирно келнер.

ПЕРА ЖДЕРА И ЛЕКАРИ

Пера Ждера није много волео лекаре, јер су му забрањивали да једе и пије колико жели. Једног дана кад се разболео, није отишао правом лекару већ неком који је лечио сугестијом.

Пошто га је саслушао шта га боли лекар је извадио из једне полице једну флашицу, поднео је под нос Пери Ждери, допустио му да мало помирише и онда му рекао:

— Сад сте излечени, а за то молим да ми дате 500 динара.

Пера Ждера се није збунио. Извадио је 500 динара и поднео их лекару под нос, па рекао:

— Драги докторе, сад сте плаћени. Збогом! — и пет стотина динара мирно вратио у џеп и отишао.

ПРЕТЕРАО

Шиља био у лову и после почео да прича како је видео да 50 дивљих патака лети једна за другом.

— Видео си баш 50? — подозриво га пита Попај.

— Па ако не баш 50, било их је сигурно 25.

— Смањи, смањи — наставио је Попај.

— Добро, что ако хоћеш било их је дванаест

— Ни у то не верујем...

— Е па биле су две јер иначе не би могле да лете једна за другом.

АВЕТИ С МАРСА

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

Отворивши очи иза сна Густафсон угледа осветљену прилику крај свог кревета и у изненадном страху помисли да је сишао с ума.

Била је то аждаја из чијих су очију куљали црвени пламенови, канџе се пружале према Густафсоновом врату, а реп јој се сијао бледо-жутом светлошћу.

Онда изненада промени лик — постаде одвратна шестонога животиња висока око два метра, са искеженим сабљастим зубима. Тело јој је било обрасло густом, влажном и прљавом длаком од које се по соби ширио неподношљив смрад. Очи су јој се у мраку сијале крвожедним црвеним сјајем.

На зидном сату избијала је поноћ. Протрљавши очи, Густафсон се подиже са јастука и покуша да се ослободи буновности, и одагна ружан сан који га је мучио. Онда поново погледа у прилику изнад себе — она је још била ту, исто онако страшна и претећа.

Њен лик се поново измени — у жену чије је тело било издужено као у искривљеном огледало. Из грла јој се оте пискав узвик, тело јој се згрчи, а руке с раширеним прстима испружише се према грлу престрашеног човека. Нокти су јој били дуги, сјајни и оштри као челична сечива — пред њима се Густафсон, ужаснут, повуче заклањајући главу рукама које су дрхтале као прут.

Са жениних усана оте се продоран смех, а онда се изненадно претвори у Марсовца. Стајао је изнад кревета сабласна изгледа: висок и мршав, са очима које су одавале бескрајну тугу. У шаци са осам прстију држао је наж са оштрицом. Лаганим покретом наслони његов врх на стомак и брзим покретом га сјури себи у утробу, окрену га и повуче надоле. Из разјапљене ране се просуше жућкаста црева.

Лице Марсовца се исцери, а кроз собу се проломи његов демонски смех. Искривљена лица у гримасу осветничке мржње, он проговори на марсовском језику:

— Спавај добро, Густафсоне. Ово је само почетак — и у соби поново завлада мрак.

☆

Кад најзад прикупи довољно снаге, Густафсон устаде и упали светлост. Врата собе била су закључана а прозори затворени. Погледа кроз стакло. Његова соба се налазила на 79 спрату и с те стране нико није могао ући.

Саже се и погледа тепих. Јасно се сећао како се по њему просула Марсовчева утроба а сад на патосу није било нигде ни мрље ни крви.

То је све, значи, ипак био само сан. Ноћна мора...

А можда и није. У ушима су му звониле речи: „Спавај добро, Густафсоне. Ово је само почетак..."

Наравно, цела ствар је почела много раније, пре више од шест месеци, за време Густафсоновог боравка на Марсу. Густафсон је лутао пустињама Марса тражећи злато и драго камење. Малобројни Марсовци који су још преостали после најезде колонизатора са Земље живели су у забаченим и пустим пределима избегавајући насеља туђинаца. Требало је само мало предузимљивости па у пустињама на Марсу сакупити велико богатство.

За годину дана боравка тамо Густафсон је успео да прибере прилично блага које је уложио у Интерпланетарну банку. Али његовој похлепи није било границе. Решио се да још једном прокрстари Марсом пре него што се врати на Земљу где ће до краја живота моћи да ужива у богатству.

Возећи се кроз једну пустињу, удаљену од ракетног пристаништа више од хиљаду миља, срете Марсовца који је на грудима носио дијамант као људска песница. У свему је и овај личио на остале припаднике своје расе — висок, мршав и необично тамне боје коже. Сетне очи биле су му заклоњене од пешчаних олуја провидним кожним мембранама.

— Да ли би хтео да ми продаш тај камен? — упита га Густафсон на марсовском језику.

— Камен није за продају, посвећен је. Носим га као амајлију и не смем га отуђити.

Густафсон овлажи језиком сасушене усне. Дијамант је својом величином и обликом представљао праву реткост за коју се на земљи могао добити баснослован новац. Обасјан сунцем преливо се у најлепшим бојама. Могао би живети само од интереса који би доносио новац примљен за дијамант. Морао је имати тај дијамант — по сваку цену.

— Даћу ти 25.000 за њега... Пет хиљада одмах сад у готову, а за остало добићеш чек на Интерпланетарну банку. Ја сам Емил Густафсон, познат и угледан трговац.

— Камен није за продају — понови Марсовац.

— Педесет хиљада — узвикну Густафсон. Одвешћу те до најближе банке и она ће ти исплатити новац пре но ми предаш дијамант. Педесет хиљада... Зар је то мало?

— Мени новац није потребан. Камен није за продају!

Постојао је још само један начин да се докопа дијаманта. О Марсовцима нико није много бринуо. Између две врсте једва да је било каквог контакта — једино су трговци као Густафсон залазили дубље у унутрашњост планете у потрази за златом. Ако Марсовца нестане, нико то неће приметити, а он ће рећи да је дијамант нашао у пустињи.

Марсовац схвати његову намеру и измаче се корак уназад, али је Густафсонов нож био бржи. Тело Марсовца се за моменат укочи, а онда се млитаво опусти на земљу. Трзајући се и кркљајући, Марсовац проговори:

— Тај камен, Густафсоне, донеће ти проклетство. Ми... ћемо те... пратити. Прогањаћемо те... на сваком кораку. Умрећеш.

Из уста Марсовца изби густ млаз зеленкасто-жуте крви и он издахну. Густафсон му брзо скиде дијамант с груди, а његов леш затрпа песком.

После месец дана био је у Њујорку. Милионе о којима је целог живота сањао сада је имао. Био је пребогат човек.

Привремено се настанио у једном њујоршком хотелу у намери да после кратког времена отпутује. Био је већ готов да заборави на порекло свог богатства кад га у току прве ноћи трже страшна прилика изнад његовог кревета. До зоре није више могао да заспи. Превртао се и сваки час отварао очи да провери не стоји ли још изнад њега нека од оних ружних утвара.

Ујутру се погледа у огледало: лице му је било бледо и подналуло, а очи престрашене. „Све је то био само ружан сан", помисли. „Нико није могао ући у собу".

Док је боравио на Марсу, Густафсон је често слушао од старих досељеника приче о необичним особинама Марсоваца. Поред осталог — да телепатијом могу да саопштавају један другоме своје мисли са највећих удаљености као и да пројектују сваку слику коју у машти замисле. Густафсон се подсмевао овим причама сматрајући их обичним измишљотинама.

А ако је у њима било истине?

Да ли је могућно да је Марсовац кога је убио открио другим Марсовцима идентитет свог убице? Можда га ови сада прогањају шаљући му ноћу утваре? Зар се телепатијом може прећи простор који дели ону пустињу од његове раскошне хотелске собе?

Па ипак, шта је ово? Сабласти нису биле само ружан сан. Док их је гледао, био је сасвим будан...

Цео тај дан провео је у својој соби. Покушавао је да се нечим забави, али га је сећање на протеклу ноћ непрекидно мучило.

Кад је легао да спава, авети се опет појавише. Било их је две: једна је стајала с једне, друга с друге стране кревета. Тела су им се преображавала из једног страшног облика у други још страшнији.

Дрхтећи од страха, Густафсон се повлачио у угао постеље. Шћућурен, скривао је рукама очи да их не гледа, али било где да се окренуо, оне су увек биле пред њим. Најзад у очајању поче да виче: али их његов глас није могао одагнати.

Најзад се пред њим појави Марсовац кога је у пустињи убио и опљачкао. У руци је држао нож чије се сечиво преливало белим сјајем. Наглим потезом забоде га себи у стомак и повуче надоле. Из разјапљене зеленкасто-жуте ране просу се његова утроба.

— Сваке ноћи ћу те посећивати, Густафсоне — проговори гласом који као да је долазио из гроба, и онда нестаде.

Кад се мало смирио, Густафсон устаде. Соба је била празна, а прозори и врата затворени. Осећао се измучен. Још неколико оваквих ноћи и он ће пропасти.

И други дан је провео у својој соби. Плашио се да изађе на улицу јер ако му се и тамо појави нека од ноћних сабласти одузет од страха, пашће под каква кола. Телефоном затражи да му се донесе храна и један електрични револвер.

Кад паде ноћ, скиде се и леже у кревет. Неко време је у соби била тишина. Правио се да спава али изненада осети да је соба осветљена. Отвори очи...

Сада их је било три. Једна од авети је изгледала као змија обрасла рашчупаним перјем. Друга је личила на мачку огромне главе и очију из којих је сијала зелена ватра. Трећа је била опет нека животиња и све почеше да се претварају у још страшнија и одвратнија чудовишта.

Густафсон пажљиво упери револвер у једну и опали. Ње нестаде. Револвер поново прасну. И друге нестаде. Нови тресак и трећа ишчезе. Густафсон са олакшањем одмахну и обриса зној са чела.

Иза његових леђа наједном се зачу неки шум праћен пискавим смехом. Из угла собе церила му се нова авет. Затим друга, трећа... испунише целу собу. Био је то плес демона.

Густафсон је и даље грчевито притискао обарач, али се пуцњи више нису чули.

Настаде тишина. Утваре су нестајале једна за другом као кад се гасе светла. Неко време у соби је владао потпун мир који прекиде тихо шкрипање. Неко је отворио врата.

Немогућно. Пре но што је легао закључао их је. Кључ се још налазио у брави.

Ипак врата су се отворила. С треском се отворише и прозори. На прагу се појави Марсовац. На трбуху му је зјапила рана умрљана крвљу и песком. Ишао је право према Густафсону са осветничком мржњом у очима и прстима испруженим према његовом грлу.

— Не прилази ми — закрешта престрашен. — Бежи од мене...

— Ти си ме убио, Густафсоне!

Скочивши с постеље Густафсон се ослони леђима о прозор. Марсовац му се и даље приближавао. Обузет паничним страхом, човек се попе на прозор на ивицу понора дубоког готово триста метара. Страх од авети био је јачи од смрти. Раширени прсти Марсовца ближили су се његовом грлу...

Осећао је да губи равнотежу. У соби више није било Марсовца, а на вратима — која су била заиста закључана — чуло се куцање.

— Господине Густафсоне... Шта је то с вама? Зашто сте пуцали... Отворите, господине Густафсоне.

Али Густафсон није више могао да отвори. Крикнувши продорно, сруши се у понор под собом.

Обрачун с Марсовцем и својом савешћу Густафсон је завршио.

СВИЊА СА ЂЕМОМ МЕЂУ ЗУБИМА

О мичигенском фармеру Хауарду Хартију, особењаку своје врсте, пишу многи листови, а новинари и фоторепортери опседају његову иначе лепо уређену фарму.

У своја тешка фармерска кола он преже по две велике свиње, по свим прописима, са уздама, ђемом и амовима, тачно као кад се прежу коњи.

По себи се разуме да се окупља силан свет око њега кад год дође у град са своје фарме, али то њега ни мало не збуњује нити му смета.

Већ тридесет година узгаја свиње. Више пута је чак и награђиван првим наградама и почасним дипломама за изврсно одгајене свиње које су достизале огромну тежину. Али он већ три деценије узгаја специјално по неколико свиња за вучу његових кола. И пуних тридесет година није имао никаквих неприлика због тога што је презао свиње у своја кола. Међутим пре извесног времена, Друштво за заштиту животиња тужило је суду Хауарда Хартија због злостављања животиња.

Адвокат друштва је пред судом тврдио да је њушка свиње одвећ слаба да држи ђем али је суд одбио тужбу и ослободио фармера оптужбе не налазећи да он презањем јаких свиња злоставља ове животиње. Фармер је задовољан изишао из суда пред којим су га, поред масе света, чекале две свиње од по 250 килограма упрегнуте у кола.

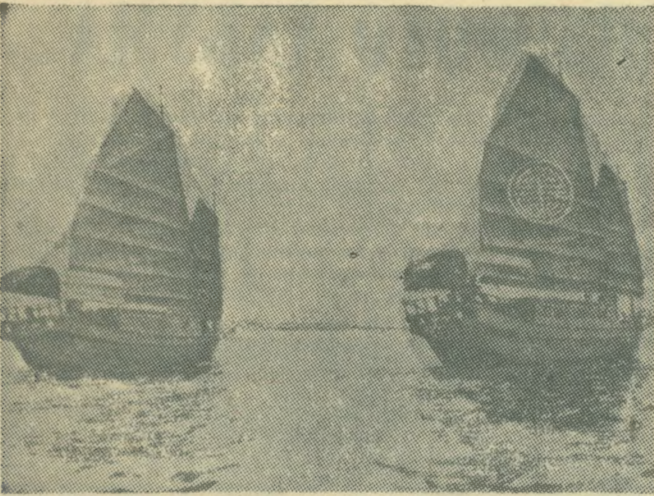
Харти је усред урнебеса који је владао у гомили радознале публике, сачекао адвоката Друштва за заштиту животиња да би му представио — како је рекао — своју запрегу: свињу Рид и свињу Русти и да би га понудио да га колима „одбаци до куће".

У селу су фармеру Хартију сељаци приредили бурне овације када се тријумфално појавио после судског „озваничења своје запреге".

„Фарме за дивљач"

„Фарме за дивљач" могу да донесу далеко већи приход него гајење крава на каквом ранчу. До ових закључака су дошла два америчка зоолога после дугих опита у Јужној Родезији. Њихови експерименти су од великог значаја за спасавање дивљачи у Африци, јер се показало да се више исплати смишљен лов на дивљач него њихово непланско уништавање.

За време лова они су избројали 2100 импала, 730 зебри, 170 дивљих свиња, 90 жирафа, три леопарда и мањи број бивола, лавова и друге дивљачи. У току године уловили су 500 антилопа, дивље свиње, зебре и другу дивљач и није дошло до смањења броја животиња.

ДВЕ ПРАВЕ...

Две праве кинеске џунке „залутале" су чак из Хонгконга у хамбуршку луку у Западној Немачкој тражећи купце. У ствари власници ове две џунке превалили су силна мора док су доспели у Хамбург у нади да ће ту имати више среће. Нигде успут нису могли продати своје чамце па су се зауставили у луци Хамбурга где се већ данима љуљушкају на таласима очекујући купце...

☆

ОКО СВЕТА ЗА 15 МИНУТА

— Шта, још један фантастичан научно-технички виц руских научника? — узвикнуо је репортер јужноафричког листа „Ивнинг пост" када је на броду „Кооперација" чуо причу совјетских поларника о забавном путовању око света које је трајало свега 15 минута. А то ипак, веровали или не, није била никаква шала.

— После заморног путовања по снежним пустињама — прича Алексеј Максимов — ми, учесници четврте совјетске антарктичке експедиције, стигли смо у америчку научну станицу Амундсен-Скот. Јужни пол налази се 900 метара од станице. То место обележено је кругом начињеним од празних гвоздених буради.

У част сусрета са америчким колегама ми смо на аутомобилима са гусеницама обишли круг од буради, пресекли све меридијане који се стичу на полу и на тај начин обавили пут око света који је трајао око 15 минута.

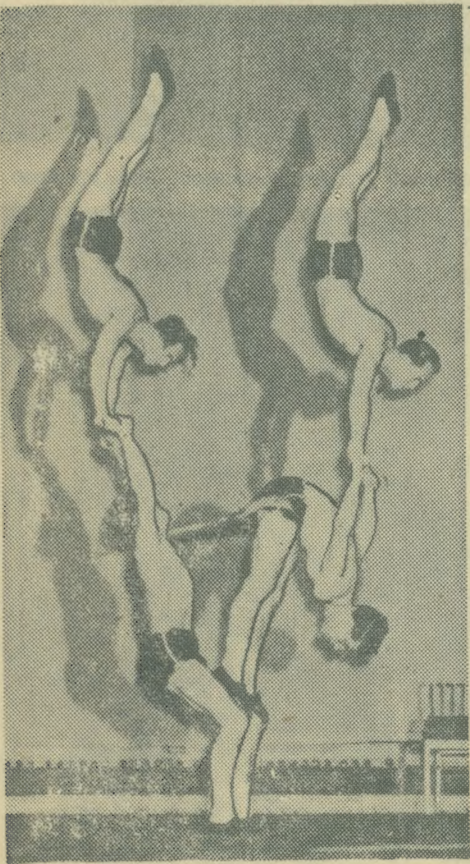
За успомену на овај догађај заповедник америчке станице уручио нам је шаљиве дипломе написане старим енглеским језиком. Дипломе су потврђивале да је „славни брод Харковљанка" обавио пут око света и да сваком учеснику путовања припадају сва права и повластице које се дају малобројним изабраницима који су потпуно обишли Земљину лопту.

☆

ИЗВОЗ НА МЕСЕЦ

Италијанско министарство иностраних послова добило је недавно молбу од једног трговца воћа и поврћа на велико у којој тражи да му се дозволи да тргује на Месецу. Све сем транспорта, предузимљиви трговац је предвидео. Узимајући у обзир величину Месеца и могућну потражњу, он жели да подигне киоск дугачак 25 метара.

Министар иностраних послова потврдио је пријем молбе и предао је у архиву. Италијански трговац је уверен да је тиме осигурао себи првенство у извозу на Месец.

Спретност

Понекад је тешко очувати равнотежу и на равном терену ако човек носи неки незгодан терет а није вичан томе. Прећи преко греде или стајати на узаној огради за већину представља веома тежак задатак. Али зато има људи који са лакоћом то раде. Неки још и сами измишљају нове положаје и отежавају их на тај начин што се три, четири па и више младих и снажних људи удружују и увежбавају разноврсне вежбе.

У спортској акробатици се постижу такви резултати да човек просто не верује. На слици су четири млада гимнастичара из Источне Немачке који редовним тренингом успевају да са лакоћом изводе низ тешких вежби. Да би се постигао успех потребна је свакодневна вежба, упорност и слога свих чланова групе. Свако попуштање појединца доводи до неуспеха. Само у слози и упорности свих — лежи тајна успеха оваквих спортских група.

Није нова

После Америке, Белгије и Швајцарске, почела је и Француска у последње време да се интересује за једну „нову" игру названу „баулинг". Само, да ли је то стварно нова игра?

Покушајмо да се вратимо у прошлост и видећемо да је то модерна верзија старе европске игре са девет кегли. Баулинг се игра са десет, а циљ је исти — да се оне пообарају помоћу једне кугле. Ова игра је вероватно постала од најстарије игре коју су још наши стари преци из пећина играли округлим шљунцима.

Археолози су пронашли праве кегле и велике кугле у египатским гробницама из 5. века пре наше ере. У првом веку она се играла у Риму, као и у Енглеској у средњем веку. У Холандији су кегле звали „хеидес" (безбожне) јер је свака представљала личност са одвратним ликом.

Енглески краљ Хенри VIII имао је у својој палати дугу равну стазу на којој је рушио кегле са жестином— да би ослабио. Енглези су увек ову игру страсно играли па постоји прича да је адмирал Дрејк кад је добио наређење да дигне једра на бродовима и крене у борбу против армаде шпанског краља, одложио полазак да би одиграо једну партију куглања са својим пријатељима.

Када су холандски досељеници оснивали Нови Амстердам (будући Њујорк) 1623. године начинили су и стазу за своју омиљену игру да би се мало забављали. Тако је та стара игра одмах продрла у Нови свет. Само, овде је она усавршена — добила је десету кеглу и једну специјалну машину, неку врсту робота, која сакупља кегле и поставља их одмах на своја места.

У Европи је, напротив, куглање почело у то време да ишчезава, сем у Француској и то само у појединим областима.

Сада већ постоји и светска организација за баулинг, а међународни шампионат одржан је прошле године у Хелсинборгу, у Шведској.

ЈЕДНОМ НЕДЕЉНО

Као праве бебе, Вини и Пики, мечићи лондонског зоолошког врта, где су недавно угледали свет, једном недељно се мере — да би се пратило њихово напредовање.

★

ПРСТЕНОВИ И ПТИЦЕ

Прстеновање птица је проверен метод помоћу кога зоолози одређују правац и пут лета птица селица и места њиховог зимовања. Захваљујући њему европски орнитолози успели су, на пример, да сазнају да роде проводе зиму у Африци.

Недавно је зоолошка станица у Рио де Оро, у Западној Африци, саопштила занимљиву појаву. Наиме, показало се да према прстенованим родама њихови дивљи сродници врше праву дискриминацију: гоне их из јата, туку кљуновима, па чак и убијају. Предводници јата труде се да одведу јато сноћишта, а да оставе прстеноване птице. У последње време према запажањима зоолога из Риа де Оро прогоњене, прстеноване роде почеле су да се окупљају у самостална јата. Потпуно је могућно, кажу стручњаци, да се развије посебна врста ових птица — прстеноване роде које ће имати посебна места зимовања и нове путеве којима прелећу из Европе у Африку.

WALT DISNEY'S Швајцарски робинзони

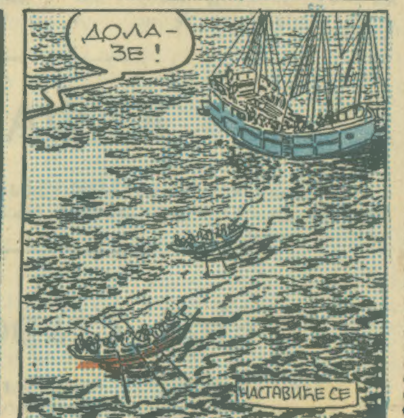

ГОСПОДАР ОКЕАНА

Велики сплав додирнуо је дном песак, задрхтао и стао. Опуштено једро још је одисало сланим дахом мора.

На обалу је први ступио Рацанакша — тамнокожи човек са уском повеском око струка као једином одећом. Његови покрети били су одмерени и достојанствени мада му је лева рука, на којој је недостајала шака, беживотно висила низ тело. За њим су у зеленкасти плићак залива Негомбо поскакали и остали рибари. Њихова ветром шибана лица зрачила су радошћу. И како и не би! Улов је био одличан и они ће однети кући потребан новац. На обали већ чека читава чета препродаваца који ће покупити робу у плетене кошеве и однети је на трг. Тамо ће је по трострукој цени продати трговцима, а ови ће већ знати да од домаћица из Негомбоа или Каламба извуку што већу цену.

Рацанакша издаје наредбу и рибари почињу да истоварују робу на обалу. Рибе има много и с прекупцима се треба дуго и упорно погађати.

У почетку би човек помислио да је Рацанакша господар сплава. Међутим, он је један од многих чланова рибарске задруге. Због његове смелости и животног искуства другови су га изабрали за свог вођу. Он подједнако вешто уме да се бори са циновским таласима и води сплав кроз буру као и да брани интересе својих другова пред лукавим препродавцима. Рацанакша је не[illegible] постао рибар. Он је по наслеђу ловац бисерних шкољки. Рески задах шкољки које труле пратио га је од детињства. Добро је памтио како су га отац и стриц још сасвим малог водили са собом у лов на бисерне шкољке.

Рацанакша би седео на крми чамца и посматрао шта раде старији. Отискивали су се на море рано ујутро, још по тами, и враћали се после подне уморни и измучени. Ронили би у току једног таквог дана и по неколико десетина пута. Али море их није увек награђивало за њихов тежак и опасан рад — често су се враћали на обалу празних руку.

Једном је мали Рацанакша видео како му је отац изронио из дубине, са уздахом се превалио преко ниске ограде сплава и ничице пао по њему. Пурпурна крв залила је гомилу шкољки које су под врелим зрацима сунца већ почели да расклапају своје љуштуре. Рацанакши се чинило да шкољке жедно пију крв која је у танким млазевима истицала из углова очевих усана.

Малишан тада још није знао да је таква смрт судбина многих ловаца бисерних шкољки. Притисак у морским дубинама брзо уништава човечји организам. Стриц је тада казао да је Рацанакша дужан да замени оца и малишан је почео да учи како се рони.

Везивао је за врат танку мрежу сплетену од влакана палминог лишћа, задевао за појас нож и скакао са чамца у воду. Тежак камен што га је стискао уз груди стреловито би одвлачио још нејако малишаново тело у тајанствену дубину океана. Стриц је остајао на чамцу и посматрао гњурца кроз мали сандук са стакленим дном. Зидови сандука заштићавали су овај „подводни доглед“ од сунчевих зракова а кроз стакло вода се видела све до дна.

Са сваким даном стриц и синовац отискивали су се све даље од обале. Најзад је дошао дан кад се са чамца обала више није видела: само небо и вода окруживали су ловце бисерних шкољки.

Приљубивши лице уз „подводни доглед“ Рацанакша је посматрао чаробни подводни свет. Под њим су промицале чудне пећине, гране корала, јата разнобојних риба, таласасте „браде“ водених биљака.

Чамац је прошао још неколико метара и зауставио се. Малишанову пажњу нису привлачили корали и рибе. Скупивши обрве, посматрао је стене на којима су биле залепљене шкољке.

— Ајде, скочи! — наредио је стриц.

Рацанакша је одмерио растојање до стена: око двадесет метара. Дубина је прилична. Да би је савладао, потребно му је петнаест секунди, исто толико и да изрони. Значи, за скупљање шкољки остаје му 20 секунди. За то време искусан ловац може да скупи 45 шкољки. Али, Рацанакша је почетник...

— Скачи већ!

Малишан је још једном жудно удахнуо ваздух и заронио без шума...

Дани су протицали. Рацанакшин живот подсећао је на тежак сан. Кратки часови предаха долазили су сасвим ретко, кад би му успевало да донесе неколико крупнијих бисера.

Ускоро је Рацанакша почео слабије да чује: једном му је под притиском воде пукла бубна опна у десном уху. Али, он није напустио занимање свог оца.

Рацанакша је одрастао, научио да преговара с препродавцима који су у бесцење куповали од ловаца бисер и односили га у далеки град Коломбо. Младић је и даље радио заједно са стрицем, али је брзо у хитрости и спретности превазишао старог ловца. На читавој обали сматрали су га за најиздржљивијег и најхрабријег ловца бисерних шкољки.

О њему се нарочито много говорило откад је с дна донео „слободно“ зрно бисера. Зрно је, очигледно, само испало из шкољке и лежало је међу гранчицама огромног ружичастог корала. Другови су саветовали Рацанакши да то зрно не поверава прекупцима, већ да сам оде у Коломбо и тамо га прода, али он је одбио. „Господар океана“ — како су га другови звали — плашио се бучног града.

Сутрадан је Рацанакша продао бисер прекупцу, вратио све дугове и поново кренуо у лов. Сунце је блистало, искрио се океан. Над обалом су кружила јата врана које у том крају зову „крилатим чистачима“, јер брзо покљују месо из одбачених шкољки.

Младић и његов стриц ронили су наизменично. Мрежа од палминих влакана већ се двадесет пута напунила шкољкама. Ред је опет дошао на Рацанакшу. Заронивши, видео је како је преко огромног камена пузећи прешао велики буљави морски рак и сакрио се у пукотину стене. Крај њега је хитро минуло велико јато риба. Ево, најзад и дна, избразданог улегнућима и обраслог морском травом. Изненада, Рацанакша је осетио бол на десној нози. Из табана расеченог оштрим каменом текла је крв.

У том тренутку крај њега је промакло нешто велико, црно. Рацанакша је тргао нож, али је већ било касно. Као тестера оштри зуби огромне ајкуле, привучене мирисом крви, упили су се у руку. Ловац је из све снаге ударио ајкулу ножем. Још једном, — и још једном... Неиздржљив бол жегао му је руку. Осећао је да више нема ваздуха. Секунди су изгледали као часови. Скупио је сву снагу и стао да се подиже према површини кроз бескрајни слој воде.

То је било последње Рацанакшино спуштање у дубине океана.

• • •

Ово је један истинит догађај узет из „Цејлонског дневника“ совјетског књижевника и новинара Касиса.

И КАФАНЕ...

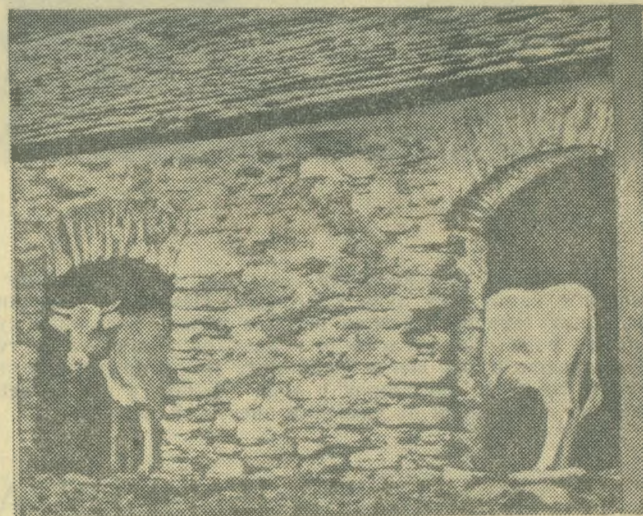
У Каиру ће ускоро 3.000 кафана бити снабдевено библиотекама са делима разних писаца, али претежно васпитног смера.

Под старост...

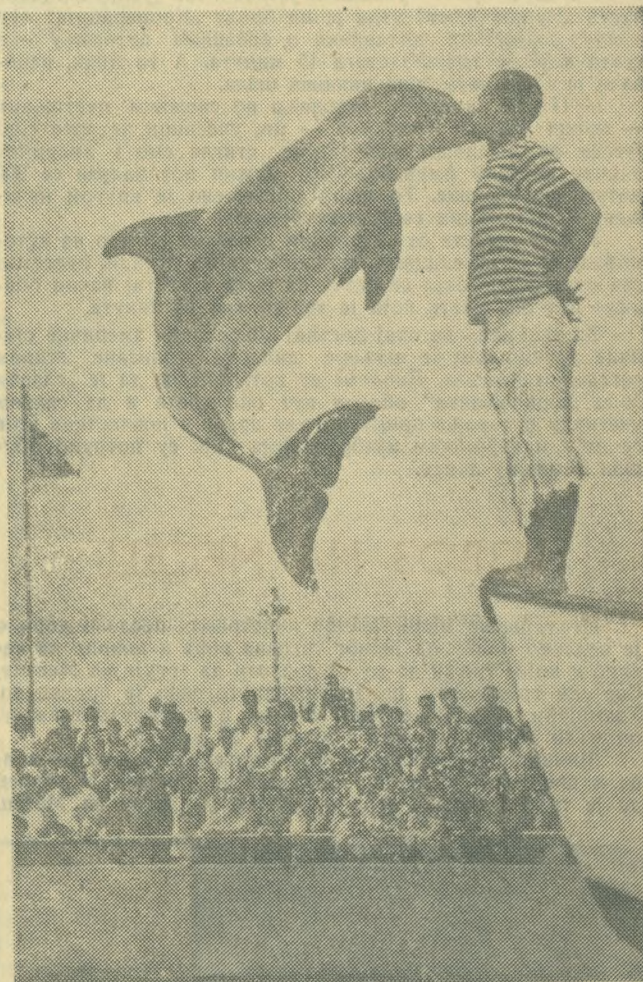
Један стари немачки брод-светионик назван „Вероника“, усидрен на пучини испред Холандије претворен је у радио-станицу. Ова станица емитује трговачке програме намењене Великој Британији.

ИЗ ФОТО АЛБУМА...

Ведри сунчани дани примамили су многе људе у целом свету у околину градова: у шуме, на реке, у паркове и свуда где могу провести који час у свежини и забави. Многи посетиоци тих предела видели су „хиљаду“ занимљивих ствари. Међу њима је било и фоторепортера и фотографа аматера. Они више него други траже згодне објекте да би их ухватили у свој објектив. И више виде него други, јер је њихово око навикло да угледа баш оно што је и ретко и лепо. Успех ретко изостане. Ево неколико фотографија из њиховог албума.

„НАЈДУЖА“ КРАВА НА СВЕТУ. У СТВАРИ, ТО ЈЕДНА КРАВА ИЗЛАЗИ ИЗ ШТАЛЕ, А ДРУГА ЈЕ ДОБРИМ ДЕЛОМ ВЕЋ УШЛА НА ДРУГА ВРАТА

ПОЉУБАЦ ДЕЛФИНА У ЈЕДНОМ МОРСКОМ АКВАРИЈУМУ

МАЛО МУ ЈЕ ШТО СЕ ИГРА ТОЧКОМ, НЕГО ГА УПОТРЕБЉАВА ДА ПРЕПЛАШИ ГУСКУ

КАКО ЈЕ ПРИСЛУШНА СЛУЖБА ТРЕЋЕ ОПЕРАТИВНЕ ЗОНЕ НОВЈ, КОЈА ЈЕ ЗНАЛА КЉУЧ ЗА ДЕШИФРОВАЊЕ РАДИО-ТЕЛЕГРАМА УСТАШКЕ ДИВИЗИЈЕ, ДОПРИНЕЛА ПОБЕДИ НАШИХ ЈЕДИНИЦА УПРАВО КАДА СУ БИЛЕ СПРЕМНЕ ДА ОДУСТАНУ ОД НАПАДА

ДВЕ ВОЈСКЕ У ЈЕДНОМ РОВУ

Десило се то у преломним тренуцима борбе за Војнић, када је усташама био потребан само још мали напор па да реше битку у своју корист. Али њихове војнике је заплашила упорност нападача а још више чињеница да су за непун дан потрошили већи део муниције. На нову пошиљку нису могли рачунати, јер су са дивизијом имали додир само радио-везом.

За наше би то остала тајна да радио-телеграфиста прислушне службе није ухватио очекивани знак СМ.

Састанак у окупираном Дарувару

Била су то почетна слова илегалног имена шефа одсека за везу Треће оперативне зоне Богдана Трговчевића, сада пуковника ЈНА. Месец-два раније, марта 1943. године, он се састао у окупираном Дарувару са симпатизерима ослободилачког покрета, међу којима је био и наредник Врсаљевић, шеф радио-центра у штабу Горске дивизије.

Врсаљевић је тада у кући једног обућара предао Трговчевићу кључ за дешифровање радиограма Горске дивизије. Договорено је да Врсаљевић — кад год буде предавао суседним упориштима у Војнићу, Пакрацу, Кутини и другим местима радиограме занимљиве за наше јединице — при позиву емитује и знак СМ.

Тако су наше јединице готово увек знале време поласка и правац кретања непријатељских колона, сачекивале их на најпогоднијим местима и из заседе их уништавале.

У борби за Војнић, када је непријатељ 8. маја око подне одбио већ и последњи напад наших јединица, радио-телеграфиста је чуо последњи знак. То је било пресудно за успех наших јер их је сумња у могућност победе почела да нагриза још у самом почетку напада. Брижљиво припремано изненађење измакло им је па су морали да одустану од првобитне замисли.

Неочекивани обрт

А план је био добро смишљен. Две бригаде, Дванаеста и Осамнаеста, затварале су путеве који из околних места воде у Војнић. За напад на само упориште одређени су батаљони Шеснаесте и Седамнаесте бригаде. Њихов је задатак био да ноћу неопажено приђу упоришту и у свануће, после краткотрајне артиљеријске паљбе јурну одједном са свих страна.

Подилажење је почело у заказани час. Кад су прво јединице стигле негде на пола пута први батаљон Шеснаесте био је откривен и одједном засут ватром на чистини са које се без већих губитака није могао вратити. Командант је учинио оно што је у таквој ситуацији било једино могућно: наредио је јуриш иако артиљеријска припрема још није почела, а остале јединице нису биле спремне за напад.

Батаљон се расуо у редак стрељачки строј. Први јуриш — и пала је већ делимично прва линија ровова. У њој су се помешале две војске. Узмицали су час једни, час други...

Остали батаљони су, један за другим, како је који стизао, ускакали у ковитлац борбе. Јуришали су, провлачили су између жичаних препрека и минских поља, насртали на бункере и враћали се назад.

Удар авијације у празно

Браниоце Војнића су подржавали топови и минобацачи. Дошла им је у помоћ и авијација, али су њен удар наше јединице избегле варком: чим су се увис винуле непријатељске ракете које су имале да обележе линију фронта, и командири наших јединица су бацили ракете исте боје и у истом правцу. Авиони су учинили још један заокрет и тресак се проломио тамо негде иза положаја наших јединица — бомбе су пале у празно.

Ни други јуриш није ништа донео. Вештим маневрима резерви бранилац је одбио све нападе. И баш онда када је успех очевидно био на његовој страни, почео је да се колеба. Немир је уносила судбина двеју посада које су раније браниле ово упориште. И војници тих јединица су исто тако били збијени у више линија ровова. И тада је упориште било начичкано бункерима и опасано густим сплетовима жичаних препрека и минских поља, али су ипак у њему нашле свој гроб целокупне посаде.

То је ваљда поколебало команданта упоришта, надсатника Ђујића, који је преко радија обавестио своју команду:

— Наш положај је неодржив... Окружени смо јаким снагама... Нестаје нам муниције. Пошаљите помоћ.

— Држите се још мало. Помоћ ће стићи. Муницију ћете добити авионима. Дајте место и знак — одговорио је командант дивизије.

— Бело платно на ледини код цркве у Војнићу.

Муниција из усташких авиона пала у руке наших бораца

Непријатељ није ни слутио да наши имају прислушну службу, да знају њихову шифру и да ће пред ледином батаљон војске бити спреман као запети лук.

Чекало се само да се авион дигне у ваздух, па да оспу сви митраљези и све партизанске пушке. Ледина код цркве претворила су у ватромет. У почетку се није знало ко се брани а ко напада. Неизвесност је трајала кратко. Усташе нису дуго издржавали, почели су да пузају назад. Неки су устајали и котрљали се губећи оружје, а кад су зашли иза зидина цркве, на ледину се сручио товар из ваздуха.

Закашњење које је заслужило похвалу

Вест са радија да се бранилац колеба и да није примио очекивану помоћ — дала је нов, снажан полет нашим јединицама.

Тачно у 20 часова две војске су још једном укрстиле своје рафале и гранате. Седамнаеста је ударила свом снагом. Али шта је са Шеснаестом? Прошло је 20 часова, још један сат, а она се није јављала.

У штабу Шеснаесте владала је неизвесност: нису имали никакво наређење. Да крену самоиницијативно? Али ко зна да ли ће то одговарати плану штаба дивизије. Курир је стигао онда када је већ требало да почну борбу. Тако је Шеснаеста закаснила читав сат. А испало је чак добро, можда боље него да је пошла на време. Због њеног великог закашњења, непријатељ је сву пажњу усмерио тамо где су нападали батаљони Седамнаесте. За то време су делови Шеснаесте и један батаљон Седамнаесте неопажено пришли Турској градини, ћувику стрмих падина изнад града и у грчевитом скоку избили на најјачу тачку војнинског утврђења.

— Запленили смо топове и минобацаче — јавио је у саму зору командир чете која је управо ломила последња упоришта на Градини.

Тада је већ била решена битка за Војнић. Око 9 часова градић је био ослобођен, а прва бојна, најелитнија квислиншка јединица, збрисана са списка. Највише њених војника је заробљено или је остало у рововима крај шупљих шлемова, између бункера и сломљених митраљеза.

Две-три групице су потражиле спас у бекству, али су их успут дочекале јединице са обезбеђења и заробиле их заједно са њиховим командантом Ђујићем.

ТРИДЕСЕТ БЕТОВЕНОВИХ КУЋА

У Бечу се налази тридесет „Бетовенових кућа". За време свог боравка у овом граду променио је 29 пута стан — зато што се није слагао са станодавцима. Овим се још не исцрпљује број јер у околини Беча има такође шест „његових кућа".

МОДЕРНО ПАКОВАЊЕ

Усољене харинге представљају значајан део исхране северних народа. Да би се омогућило повећање продаје усољених харинги, једно предузеће у Бременхавену пронашло је нови начин паковања. Још у творници оне се завијају у веома мале пакете и тако испоручују трговини — да их купци могу ставити у унутрашњи џеп капута, а жене чак и у своју вечерњу ташну.

СИЛА ЗАКОНА

Добити у Холандији ујутру свеж хлеб, кифлу или земичку исто је толико тешко као и набавити птичје млеко. Наиме, већ 30 година у овој земљи постоји закон који забрањује печење хлеба — ноћу. Многи преговори између владе и удружења пекара нису довели ни до чега. Пекари су морали да траже други излаз: за туристе су стали да продају хлеб у замрзнутом стању. Приликом открављивања хлебу се у потпуности враћа укус, мекоћа, па чак и корица која пуцка под зубима. Холанђани су се, међутим, већ толико привикли на бајат хлеб да су према свежем потпуно равнодушни.

БАСНА

ЧАВКА И ОСТАЛЕ ПТИЦЕ

Кад птице изберу орла за цара, договоре се да се у уречени дан саберу, и да се свака од њи', која је за што, покаже. Чавка, стидећи се да се ту у свом природном виду јави, скупи свакојака шарени' птица перја, нашара се

с њима и дође. Онда птице, познавши њену мајсторију, почну свака своје извлачити перје. И чавка остане чавка.

Наравоученије

Нек се нико не издаје за оно што није, нек се не чини да зна оно што не зна, и да има оно што не има. Чавка је најпоштенија кад се показује као чавка.

КЊИГА ЈЕ СИГУРНО ВРЛО ЗАНИМЉИВА А ДРУГАРСКА САРАДЊА ОЧЕВИДНА. (горе) — РЕКА, ТВРДИ КАМЕН, СУНЦЕ ПА И НЕУГОДАН ПОЛОЖАЈ — НИСУ ПРЕПРЕКА, ТИМ ПРЕ АКО ЈЕ ИНТЕРЕСОВАЊЕ ЗА КЊИГУ ВЕЛИКО. (десно) — ЧЕКА СЕ ТРАМВАЈ ИЛИ НЕКО? АКО ЈЕ КЊИГА ПРИ РУЦИ ЧОВЕК НИЈЕ САМ. ИАКО ЈЕ СВЕТЛОСТ СЛАБА ИПАК СЕ „ЈОШ НЕШТО" МОЖЕ ПРОЧИТАТИ (лево)

С КЊИГОМ...

Каже се да је писмо ударило прве темеље брзом развоју човечанства јер су се искуства боље чувала, преносила и развијала. Знање се одувек стицало учењем а ово важи нарочито у новије, наше време. Учење је уско везано за књиге и — што је оно веће већи је и број књига.

Укратко, ако желимо много да знамо, без обзира из које области, морамо и много да читамо. Готово из свих области људске делатности и сазнања написано је безброј добрих, а понекад погрешних па и лоших књига.

Хтели бисмо да у неколико слика покажемо како људи читају у разним ситуацијама, чак и онда када „не читају".

Читање у возу, авиону, аутомобилу, трамвају, у лифту, на улици — обична је појава и сама по себи разумљива. Често се чује „читао сам то на дохват", или „само сам то прелетео" — а то значи или није било довољно времена или интересовања.

Ипак, данашњи човек се не може ни замислити да не чита и то доста, и могло би се рећи да му увек недостаје времена јер би хтео да чита још више.

БОСФОР

Босфор је мореуз између Црног мора на северу и Мраморног мора на југу. Северну границу чини права која спаја ртове Румели на европској и Анадолу на азијској страни, док јужну чини линија између ртова Ахиркапи на европској и Кавак на азијској обали. У тим границама дужина мореуза износи око 30 км. Највећа му је ширина око 3,6 км (на 8,4 км од Црног мора), а најмања свега 730 м (на 16,2 км од Црног мора). Према томе, Босфор је дугачак и узан мореуз, јер однос дужине према његовој просечној ширини износи 15.

Највећа дубина Босфора је 92 м (на 20 км од Црног мора), а најмања 36 м (на 26 км од Црног мора) док је просечна 65м. Површина вода Босфора износи 48,8 км², а запремина 1,8 милијарду кубика воде.

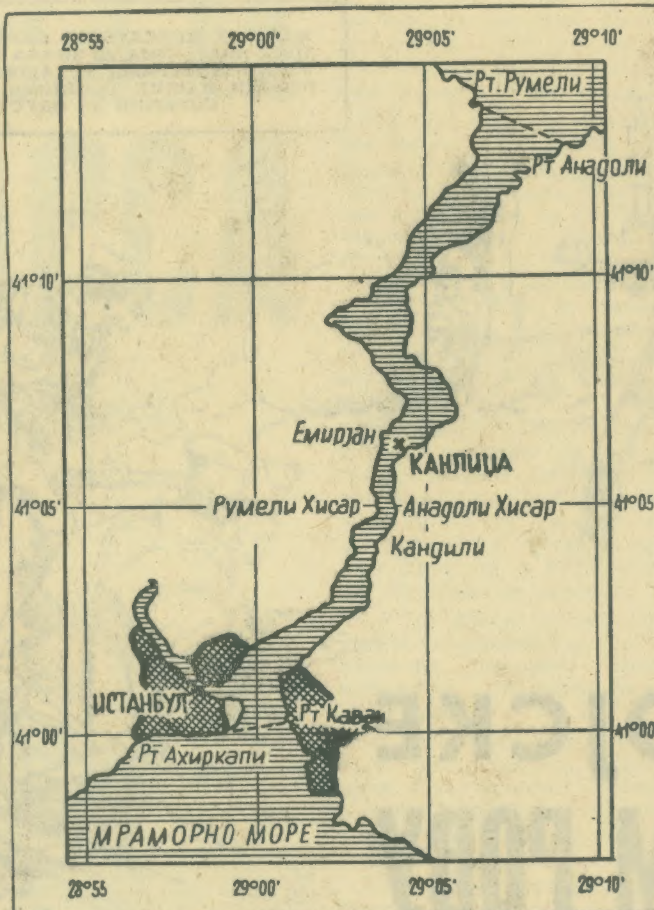
По свом изгледу мореуз личи на велику и дубоку реку. Његов постанак проучавали су многи географи у току последња два столећа, али сва њихова мишљења се могу свести на следеће четири хипотезе: по првој, Босфор је постао преливањем вода Црног мора према нижем земљишту на југу; по другој, изложеној пре готово 100 година, он је настао вулканском акцијом; по трећој — раседањем земљишта и по четвртој, радом речних токова.

Проучавајући Босфор и његову ужу околину, наш велики географ Јован Цвијић, потврдио је последњу хипотезу: Босфор је постао радом река — он представља речну долину коју је потопило море. Први пут се то догодило пре готово милион година; после је дошло до издизања земљишта у рејону Босфора, па се веза између Црног и Мраморног мора прекинула. По руском геологу Страхову, веза је установљена поново тек пре пет хиљада година када је заправо потопљено данашње корито Босфора

Океанографски је овај мореуз добро проучен. Само немачки хидролог Мерц извршио је у мореузу 2067 мерења брзина, 723 мерења температуре воде и 693 мерења њене сланоће. Најважнији резултати су — у мореузу постоје две струје супротног правца; прва, са мање сланим водама Црног мора, креће се по површини ка Мраморном мору; друга, са сланим водама Мраморног мора, креће се испод прве ка Црном мору. Површинска струја је јача од дубинске, па зато из Црног мора отиче у Мраморно сваке године по 398 км³ воде, а обратно, из Мраморног у Црно свега 193 кубика. Просечна брзина горње струје износи око 0,8 м у секунди или приближно око 3 км на час. Али, при јачим северним ветровима она може бити и два до три пута већа. Ударајући у оштре врхове ртова она се одбија од њих и враћа дуж обала стварајући на тај начин и супротна кретања воде — својеврсне вртлоге. Њих користе рибари када плове ка Црном мору.

Кроз мореуз пролазе сваког пролећа огромна јата риба из Средоземног у Црно море, а оне које су већ у њему пролазе кроз мореуз Керч у Азовско море. Ујесен се рибе враћају. Због тога су у Босфору веома повољни услови за рибарење.

Свакодневно Босфором пролази велики број бродова у оба правца. На захтев бродове кроз мореуз спроводе пилоти, његови добри познаваоци. Па ипак, повремено се ипак догађају судари. У једној таквој несрећи, половином децембра 1960. године настрадао је наш највећи танкер „Петар Зоранић" а са њим и 21 наш поморац. На карти Босфора је означено место несреће — код села Канлица.

АУТОМОБИЛИМА ПРЕКО ЈЕЗЕРА

У оквиру програма изградње путева, у Швајцарској је предвиђено извођење мреже аутопутева и експресних путева у вредности од осам милијарди швајцарских франака. Једна од ових аутострада, од Женеве до Лозане, прелазиће преко Женевског језера.

Деоница до Монтреа већ је готова. Сада се трасира друга преко Монтреа и Вилнева до Сент Бернара на италијанској граници. Инжењери су предложили да део између прва два града прелази преко Женевског језера.

Земљиште којим би требало иначе да пролази овај део пута у приватним је рукама, па би трошкови око откупа били исувише високи. Пошто је језеро државна својина а дно погодно за радове, инжењери сматрају да је најекономичније направити га преко језера. Уштедела би се сума од око 200 милиона швајцарских франака а у исто време начинио веома привлачан туристички објект.

У ВЕЧИТОМ СТРАХУ

Поноћ је „час злочина" — кажу у Енглеској. Али за једног човека то није само једна обична изрека на коју остали свет не обраћа пажњу. Јер он, чим падне ноћ, почиње да стрепи. Да би могао да ради и да спава он је мобилисао једанаест најискуснијих полицајаца са једанаест полицијских паса. Даноноћно они обилазе замак и цело имање од 40 хектара покривено сеновитим дрвећем.

Тај човек је Паул Гети, старчић од 67 година. малена раста и пегава лица, проређене плаве, готово риђе косе. Овај човечуљак је стално обучен у црно одело. Када би га човек сусрео негде у великом граду рекао би да је неки сељак који је дошао на дан-два у град, па у великоварошкој вреви и буци не уме да се снађе. Али он не само што није сељак, него је веома богат. Он има у лондонским банкама огромне суме новца и баснословне улоге у експлоатацији петролеја у Арабији.

Све је започело у дивљој пустињи Оклахоме у САД прошлог века. Међу последњим Индијанцима и оном шаком каубоја са увек одапетим револверима, нашао се и неки Џорџ Франклин Гети. Он је тада био пуки сиромах и нико не би наслутио да ће он убрзо постати оснивач „династије" Гети. Послужила га је срећа и он је за неколико година постао богат човек. За свега 500 долара купио је неко петролејско друштво које му јеускоро донело милионе. После је посао већ ишао — предузимао је сондирање терена и проналазио нове изворе нафте.

То је био отац Паула који је тада имао 11 година.

Када је отац стекао толико богатство да више није знао шта има и чиме све располаже, отишао је са сином у Енглеску. У предграђу Лондона купио је један велики стари замак и богато га уредио.

После очеве смрти, Паул је већ као зрео човек наставио његове послове. У Арабији је створио огромне залихе петролеја, које су му донеле милионе.

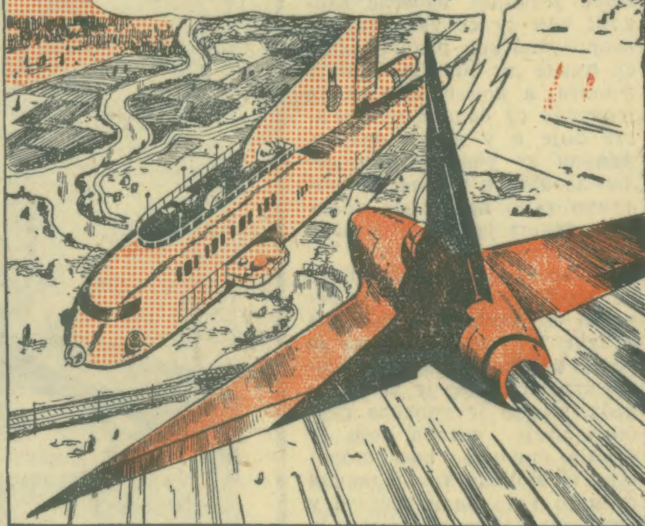

Данас он живи сам самцит у огромном дворцу. Паул Гети је сада један од најбогатијих људи. Али он је ваљда и редак човек који због тога живи у вечитом страху од ноћи до мрака. Док петролеј куља кроз читаву шуму торњева он не може ока да склопи јер иако га једанаест најбољих људи лондонске полиције и једанаест њихових паса чувају, он брине бригу, — њих треба платити баснословним сумама! И тако се коло окреће око несрећног човека.

Погрешно би било мислити да су Паулу Гетију страх у кости улила писма или разни телефонски позиви. Нико овом лондонском милијардеру, усамљеном становнику старог дворца није претио, па ипак сви знају за страх овог пребогатог али несрећног човека, који никад није успео ни да се насмеје.

ЦРТА И ПИШЕ Л. ФИШЕР

ТАЈНИ ПРОНАЛАЗАК

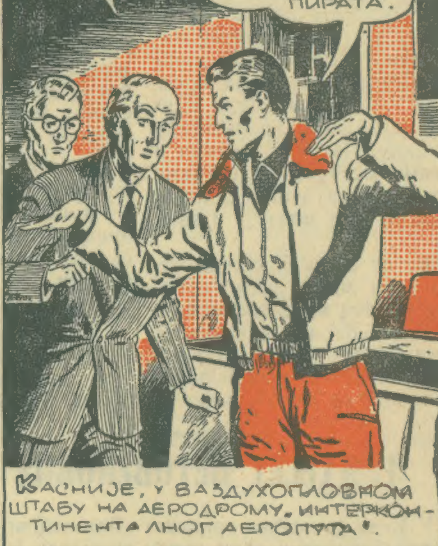

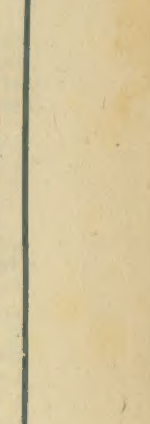

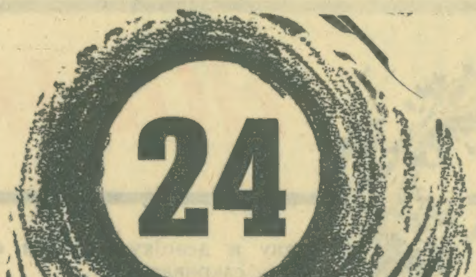

КАКО ЖИВЕТИ

САТА

СВАКО ЈУТРО СЕ БУДИТЕ СА 24 ЧАСА У ЏЕПУ. ТО ЈЕ ВАШЕ БЛАГО И СВИ ГА ПОДЈЕДНАКО ИМАЈУ, АЛИ ГА СВИ ПОДЈЕДНАКО НЕ КОРИСТЕ

Пословица каже „Време је новац". У суштини, време је основна „сировина" живота. Без њега, ништа није могућно. Свако јутро се будите са 24 часа у џепу. То је ваше највеће благо које нико не може да вам узме нити ви можете унапред да га прођердате. Без обзира колико сте данас били распикућа времена, сутра вам је на располагању опет иста количина.

На том капиталу од 24 сата треба изградити своје здравље, задовољство, поштовање, усавршити интелект и душу, зарадити новац. Треба уравнотежити све партије овог буџета, јер 24 часа — то је ваш живот.

Има ли неког међу нама који још није рекао: „Ех, ја бих то урадио само да имам мало више времена!" Ко није прожет осећајем како време јури? Међутим, истина је да смо сви ми били и остали потпуни господари свог времена и на њега не треба да се љутимо.

Треба бити начисто да мудро коришћење времена захтева труд и жртве. Ако нисте у стању да се сукобите са разочарањима, ако сте неспособни да се после великог напора задовољите сасвим малим резултатима, не започињите битку за рационално коришћење времена. Останите задовољни у свом животарењу.

Можда вас ове речи вређају? Али, истините су. Ако, на пример, желите да се заложите у оваквој борби, дозволите да вас у нечем упозоримо. Чувајте се сопствене неустрашивости, јер вас лако може одвести на странпутицу. Неустрашивост вам говори како сте у стању да премештате брда и долине. А то је велика заблуда.

На почетку посла никад се немојте захуктати. Водите рачуна да непредвиђене тешкоће увек могу да искрсну. Имајте на уму крхкост човекове воље, а своје воље напосе. Мали успех водиће великом, а велики неуспех све баца под ноге.

Човек обично каже да у току дана нема ни секунду времена за неки посао. Да ли је то тачно? Ако седам сати спава, осам сати ради, два сата употребљава на ходање и исхрану, шта ради у току седам преосталих часова?

Има доста људи који не маре посао који обављају. Почињу ујутро да раде са мрзовољом и што је могућно касније, а завршавају га што је могућно раније. На том професионалном послу никад не улажу све способности. Од тренутка кад су се пробудили до завршетка посла они не рачунају да су живели. Остатак дана проводе у сличном стању духа, а затим долази сан. Ако је две трећине дана „убијао" време, како ће, онда, имати утисак да је проживео живот? Да би се интензивно живело треба у 24 сата организовати свој сопствени дан: поделити га на делове и имати евиденцију како је употребљен сваки од њих. Не треба дозволити, изузев при одмору, да наступи и најмања обамрлост физичких и умних способности. Дремеж духа је убитачан.

Узмимо само један пример.

Пробудили сте се, спремили и изишли на улицу. Купили сте новине и стигли у канцеларију. Читате новине, јер човек мора да зна шта се догађа у свету. Потом сте догађаје прокоментарисали, јер и то је одлика културног човека. Мало сте поразговарали о спорту и — ух, како то време брзо пролази! — започели сте рад. Онда је неко дошао, па сте огладнели. Морали сте, ради освежења, да попијете једну кафу — уосталом, то је дозвољено, јер је лекари препоручују за јачање срца — и опет сте наставили посао. У два сата је време да се иде кући. По ручку сте озбиљније читали преостали део новина, одспавали сте и отишли да обиђете пријатеља. Ишли сте у биоскоп или сте играли карте, дошли сте кући и слушали радио. Шта слушате? Све од реда, јер треба бити свестрано образован. Тада сте видели да је већ 22 часа. Опет сте се љутнули на време које лети и заспали сте. Тако сваки дан!

А да ли сте морали да читате новине у канцеларији? Зар то није могло да буде у аутобусу? Мора ли се свако преподне дискутовати о спорту? Да ли новине треба читати потпуно од уводника до огласа? Мора ли се свако поподне ићи код пријатеља на разговоре? А на картање? Није ли „свестрано образовање" преко радио-емисија само изговор за нерад. Најзад, није ли све ово првоup разредан рецепт за убијање времена?

Да се уверите ко је у праву, ви или ми, биће довољно да се сетите својих пријатеља, запослених као што сте ви, који такође прате догађаје али су боље обавештени и више су у животу постигли од вас. Зашто? Умели су да разликују главно од споредног, умели су да свему поклањају одговарајући део времена, а то је требало хтети.

Некипут се чује: „човек није господар својих мисли". То је заблуда. Господарење „машином" која мисли потпуно је могућно. Потребно је само да се човек прибере, „да сабере мисли у једну тачку" — каже Достојевски. Владање својим мислима први је услов да се живи разумно, а то значи на своје задовољство. А како то постићи? Врло лако, или, ако хоћете, врло тешко. Зависи од вас. У јутро, кад пођете од куће, саберите мисли на један циљ, на задатак који желите да остварите. После неколико секунди, првобитни напор уродиће плодом: почеће да се роје нове мисли у истом смеру; оне ће водити циљу. Нема тог човека који није у могућности да се сабере. Ако не може од прве, треба покушати још који пут и резултат је ту.

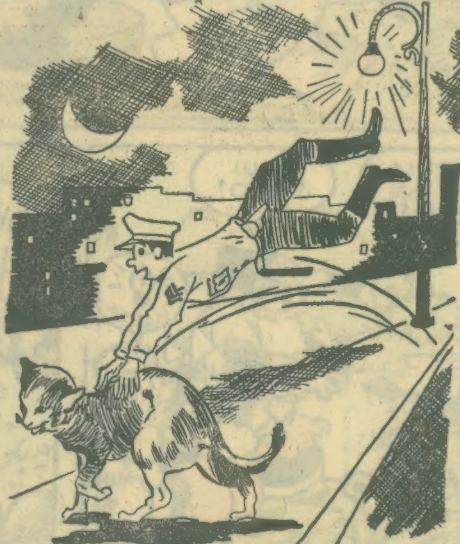
У кратком чланку није могућно исцрпсти један толико важан проблем као што је овај, али ово је довољно за почетак размишљања о себи и времену које, више или мање, често траћимо. При крају, да напоменемо још једно. У животу треба ићи за својим осећајем, ваља се управљати према склоностима.

Лепо је бити лекар, али ако вас тај позив привлачи због неких материјалних разлога, ако не осећате за њега унутрашњу привлачност, оканите га се. Боље је онда, рецимо, студирати историју и постати историчар од заната, него учити медицину и постати лекар-занатлија. Не треба се плашити изгубљеног времена на погрешно започетим студијама, већ их ваља напустити. Време које ћете касније, као завршен академски грађанин, губити вршећи професију која вас не занима, много је веће и скупље од оног које сте утрошили на погрешно започетим студијама.

Мачак са златним зубом

Мачак Шан је био већ сит луксузног живота у отменој кући у којој је живео и — једног дана је побегао. Његов је опис дат Удружењу за заштиту животиња и полицији да би био пронађен и враћен кући. Један човек из овог Удружења препознао је Шана по златном зубу, који му је ставио лекар, пошто га је изгубио у аутомобилској несрећи.

Непушач број један

Познати виолиниста Јехуди Мењухин стоји на првом месту у листи „Непушача 1961. године" коју саставља „Национално удружење непушача" Велике Британије.

Место рођења: хеликоптер

Жена једног америчког војника стационираног у Немачкој, недавно се породила у хеликоптеру којим је требало да буде пребачена у нирнбершку болницу.

Благо с морског дна

У Бискајском заливу рониоци су открили британски брод који је потонуо још 1891. године. У олупини су нађени сандуци са сребром у вредности од неколико милиона нових француских франака. После овог открића „људи-жабе" су почели да претражују читаву бискајску обалу и пронашли су још велики број сребрних полуга. Две трећине сребра морају да предаду држави а једна трећина остаје њима.

Ирске стјуардесе

На ирским железницама прошле године је уведена служба стјурадеса. Једанаест младих девојака налазе се на услузи путницима на брзим возовима између Даблина и Глазгова. Све говоре енглески, ирски и још по један страни језик. Показало се да су оне туристима који посећују Ирску врло корисне, тако да ће се служба стјуардеса на ирским железницама проширити.

Њихов страх

Страх од „губљења нити" као авет прогони без мало све глумце и певаче. Таква несрећа снашла је и Едит Пијаф кад се после дуге болести појавила у париској „Олимпији". Усред песме застала је, није знала да настави па је морала да почне испочетка. Тим поводом један париски лист спровео је анкету међу уметницима о њиховим искуствима у том погледу. На шестстотој представи комедије „Кад се дете појави", Габи Морлеј „изгубила је нит" и завеса је морала бити спуштена. Сизан Флон је играла са Андре Русином у комаду „Мала колиба" и одједном... погледом почела да тражи помоћ од Русина, али и он је био заборавио реченицу, мада је писац тог комада. Морис Шевалије не може да се сети колико пута га је на позорници издало памћење, али то за њега није никаква трагедија: он празнину испуни певањем — „лалалалалала".

ПОМОЋУ
ПОМОРСКЕ СОНДЕ

Амерички брод „Берд" за научна подморска испитивања допловио је ових дана у воде Гвадалупе у Пацифику. Ту ће се по директивама професора Вилијемса Бескомпа, предузети обимне акције око сондирања другог слоја земљине коре. Прва сонда спуштена са „Берда" превалила је пут од три и по хиљаде метара кроз воду а потом је успела да пробуши чврсто тле испод дна океана до 170 метара дубине. После овог првог успеха сонда је „изнела" на површину један грумен чврстог камена великог као просечна кутија конзерве. Одмах је установљено да је то комад базалта, који је сонда откинула од базалтне громаде на тој дубини. Научна екипа ових дана намерава да наново спусти сонду, овога пута снажнију од прве како би продрла у још веће дубине.

РАЗРАЂУЈЕ СЕ ПЛАН...

Подводни тунел од 4,5 километра биће начињен на 60 метара испод морске површине у Рио де Жанеиру. Бразилска влада сада разрађује овај план. Очекује се да ће радови на изградњи тунела ускоро отпочети.

ЧАСОВНИК ЗА ПРОБЕ

Артуро Тосканини био је готово исто толико познат по свом бучном темпераменту колико по својим квалитетима диригента. Често се догађало да се за време проба велики диригент, кад би му се учинило да његов оркестар не свира како треба, разбесни и да почне да баца на под све што би му дошло под руку.

Једном, после вишечасовне пробе, Тосканинију се учинило да је његов оркестар достигао савршенство у извођењу једног музичког комада. Због тога га је једна погрешно одсвирана нота на самом завршетку пробе довела до беса. Избезумљен, зграбио је с диригентског пулта свој скупоцени часовник и тресну га толико снажно о под да су из њега излетели сви точкићи и федери.

Неколико дана касније чланови оркестра, донели су му на поклон једну лепу кутију обложену сомотом у којој су се налазила два часовника: један златан, а други обичан. На поклопцу тог другог часовника било је урезано: само за пробе.

ПОКРЕТНА САОБРАЋАЈНА ШКОЛА

У Карлсруу треба ускоро да буде отворена прва покретна саобраћајна школа. Састојаће се од извесног броја малих аутокара који преносе аутомобиле за децу, бицикле и паное. За један сат се тако може стићи до неке саобраћајне артерије где деца уче саобраћајна правила док возе аутомобиле или бицикле, или као пешаци прелазе друм.

Сваке године 500.000 ученика Савезне Републике упознаје се са законима који владају на путевима и скреће им се пажња на опасности које прете ако се не води рачуна о прописима. Захваљујући овом обавештењу и доброј вољи 28.000 „помоћних саобраћајаца" регрутованих између самих ученика, број саобраћајних несрећа се осетно смањио, нарочито међу ученицима.

НОВА ПОРОДИЦА — НОВИ ДОМ

Пролазећи једне вечери улицама у близини марсејских докова, Пјер Шарже, новинар, уђе у једну од многобројних лучких кафаница. Силазећи низ неколико степеника који су водили у подрумску просторију пуну дима и жагора, он није сасвим тачно знао зашто то ради. Да ли због могућности да ту нађе материјала за своју репортажу или да попије још коју чашицу. Пришавши шанку и поручивши пиће постаде му јасно да је разлог што већ неколико часова лута лучком четврти, више жеђ него новинарска ревност.

Група морнара седела је у углу локала. Биле су то огромне људескаре, набреклих мишића и великих шака али зато чудно правилних и оштрих црта лица. Један једини се одвајао од изгледа осталих: био средњег раста, могло би се рећи мршав, изразито црне косе и очију. Та чудна разлика међу њима и њихова бучност привуче Пјерову пажњу.

Одговор на питање „које су националности ови људи" убрзо је добио када се неколицина морнара дигоше и приђоше музици. Не напрежући се много Шарже чу неколико шведских речи измешаних са неправилним француским којим су молили да их за тренутак пусте да преузму окестар?

Читаво пола сата шведски морнари су заиста пријатно забављали све. Када и последњи звуци умукоше и када се морнари вратише за свој сто новинар поручи преко келнера пиће за њих. Ускоро после тога пријатељство је успостављено и седељка се наставила за истим столом.

Морнари су били са [illegible]дског трговачког брода „Каролина" к[illegible]право укрцавао терет за Јужну Америку. Посаду су сачињавали све сами Швеђани, осим једног — то је био чудни црнокоси човек, који је сада седео са Пјерове леве стране. Из разговора је сазнао да је он Шпанац и да се на броду налази већ пуне три године а по свему судећи био је један од најомиљенијих морнара.

Док су сати одмицали и мењале се чаше Пјер је саслушао његову причу о томе како је доспео и остао на шведском броду.

Родом из околине Барцелоне Мигуел је, како се Шпанац звао, био син радничких родитеља. Осетио је све недаће које револуција у земљи, као што је била Шпанија, може да донесе. Отац, активиста и напредан човек латио се оружја првих дана борбе против Франкових устаника.

Његова жена и син остали су у прво време у Барцелони а затим се придружили оцу на фронту. Мигуел је тако упознао што значе хладноћа, глад и бесане ноћи у земуницама непосредно иза борбених линија у које је сваки час могао да упадне непријатељ који није знао за милост према женама и деци.

Затим је дошло повлачење, очева погибија, склањање код рођака на селу док не прођу први дани фалангистичке владавине и најзад повратак у Барцелону где их је чекао бедан живот на тавану једне старе кућерине.

Године су пролазиле. Мигуел је растао и поред свег сиромаштва и тешких дана налазио је у својој младости задовољство и срећу. Познанство са Кармином, ћерком једног старог очевог друга и саборца донело му је и прву љубав. Кармина је долазила често к њима доносећи неке цедуље које је мајка кришом читала. У кућу су после, ноћу, долазили неки непознати људи и остајали по каткад дан или два, увек повучени у себе и ћутљиви. Мајка је тада обично слала Мигуела да проведе ноћ у кући Кармининог оца што је само још више допринело да се Мигуел, који је већ сада постао младић, и Кармина спријатеље. Решили су да чим она напуни 16 година ту љубав претворе у брак.

Мајка која је трагично изгубила мужа, није хтела да доведе у опасност живот свог јединца. Док је сама помагала малобројне борце покрета против Франковог режима пажљиво је чувала сина.

Мигуел је по природи био жив и безбрижан па није ни поклањао пажњу политици. Али, како то већ иде, сам живот никад не пушта људе да дуго остану поштеђени удараца.

Кармина је опет једне вечери дошла с писмом. Мајка је послала Мигуела до месарнице, удаљене два блока од њихове куће, да купи мало говедине како би спремила вечеру за њега и Кармину кад се врате из биоскопа.

Пошто је ред био нешто већи но обично младић је чекао пуних 20 минута. Са пакетом у руци потрчао је право кући а онда приметио како су улице готово празне и капци на околним кућама затворени. Људи бледих лица из капија су посматрали отворене камионете са фалангистима који су се одједном појавили иза угла.

Управо оданде куд је трчао чули су се усамљени пуцњи а затим штектање митраљете. Мигуелу је стао дах али је наставио да трчи. Када је стигао до угла са кога се могла видети кућа у којој је становао угледао је кордон фалангиста и неких цивила око улаза. Из капије су управо износили неког крупног човека свег у крви, вероватно рањеног рафалом. На тротоару, недалеко од њега превијали су груди једном фалангисти који је тихо јечао.

Покушао је да од људи око себе сазна шта се дешава. Из невезаних одговора разумео је да су фалангисти дошли да ухапсе неког одметника који се сакрио у кући али да се овај није жив предао. Отворио је ватру на полицајце и агенте и ови су позвали појачање. После краће борбе успели су да га ликвидирају, а заједно са њим жену и девојку у чијем се стану сакривао.

Шта се даље догодило Мигуел није знао. Као да му се тог часа спустила нека копрена на очи. Био је као луд. Хтео је да скочи на првог фашисту и да га зубима раздере, али га је неко од суседа одвукао у свој стан. Нахранио га је и покушао да га смири и докаже му да никако не сме да се враћа у стан у коме никога од његових више није било. Стражари су чекали да ухапсе сваког ко се појави под сумњом да је јатак који би могао да им каже нешто више од мртвих уста оних које су ухватили.

Без стана, без исправа, са нешто мало новца који су суседи прикупили Мигуел је кренуо из града. Данима се скривао по колибама у околини Барцелоне. Затим се опет враћао у предграђе и лутао пустим улицама а с времена на време свраћао у осамљене крчме да нешто поједе.

Било му је јасно да тако неће дуго издржати. Када би могао да нађе неког од оних који су се скривали по планинама!

Седећи једног поподнева на једном пустом брежуљку угледао је бродове у луци. То му се учинио једини спас. Ноћу се неприметно ушуњати у неки од страних бродова и као слепи путник побећи из Шпаније!

Већ следећег вечера почео је да изводи свој план. Али то није било тако лако. Лучке власти и полиција су будно мотрили на сваки од страних бродова. Испред бродова, дуж кеја биле су упаљене јаке сијалице које су сваки педаљ земље осветљавале као усред дана. Прићи бродовима било је немогућно.

Прошла су три вечера како се Мигуел разочаран и очајан враћао у склониште у канализационим цевима.

На крају северног мола био је укотвљен осредњи шведски брод. На том делу мола налазила су се три велика рефлектора старијег типа са јаким сијалицама које нису биле заштићене спољним стаклом. Мигуел је решио да овог пута стави све на коцку. Помогла му је једна вештина коју је још као дечак научио од оца... гађање праћком.

Када се спустио мрак сачекао је да се стражари који су се шетали дуж обале мало уморе и мало поднапију ракије из својих пљоски које су увек имали при себи. Онда се вешто успентрао на једну гомилу сандука који су се налазили у мраку преко пута мола. Из џепа је извадио одабрани камичак оштрих ивица и наместио га у праћку коју је тог поподнева направио. Једна за другом су велике сијалице за мање од пола минута експлодирале. Мигуел се као муња спустио са сандука и потрчао кроз мрак ка броду. Дуж обале чули су се дивљи повици стражара.

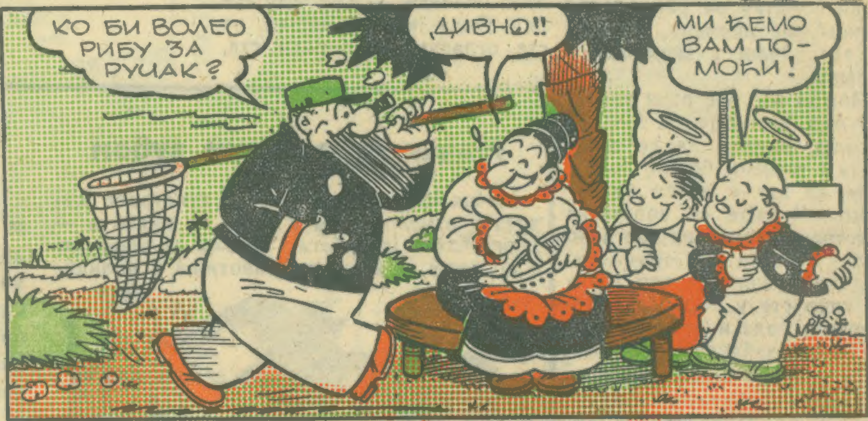
Остала је и њему тајна како се докопао једног ужета које је везивало брод са копном. Док се пентрао уз њега у неколико махова га замало није ухватио млаз светлости из џепних лампи којима су стражари покушавали да осветле улаз на брод.

Млади Шпанац је стигао на палубу непримећен. Швеђани су га видели када је брод већ био на отвореном мору и са њим се спријатељили. Отада је „Каролина" постала његов дом.

Загарантована сигурност

Транспортовање новчаница у Француској представља озбиљан проблем, јер нису ретки случајеви да аутомобиле који превозе новац нападну лопови. Изгледа да је сада дошао крај свим покушајима ове врсте. У граду Амијену неки Француз је конструисао нарочити кофер са уграђеним алармним уређајима. У ове безбедне кофере може да стане 600.000 у новчаницама по 100 нових франака.

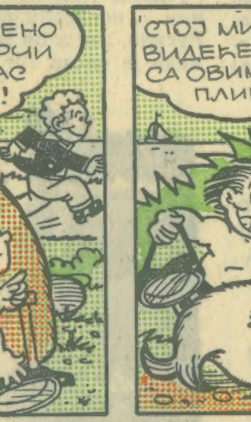

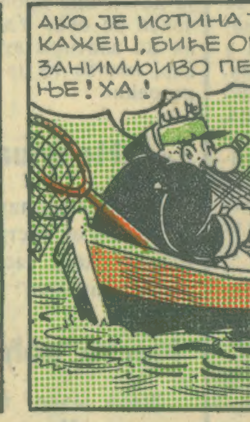

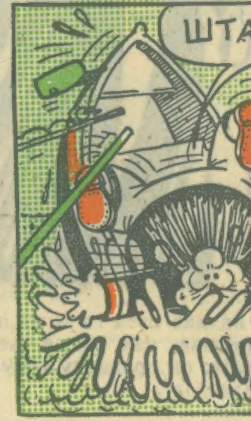

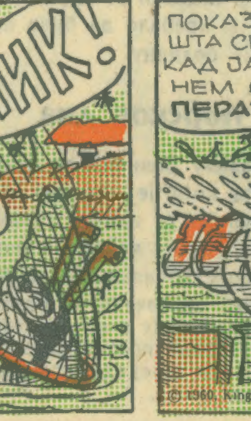

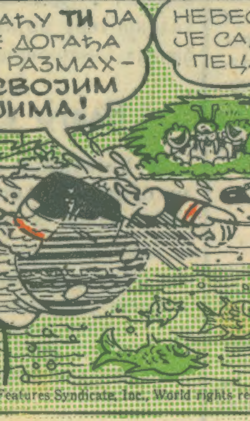

Да ли знате?

ЊЕНА »ИГРАЧКА«

Природа ствара чуда. На слици се види једна таква њена „играчка": ружа коју је природа извајала у камену на путу Грајер-Салбур.

СЛУГА И ГОСПОДАР

Сима Милутиновић је рекао Вуку Караџићу:

— Ти си, Вуче, српском језику слуга а ја сам му господар!

Познато је да је Милутиновић-Сарајлија волео да кује речи по својој ћуди због чега су га многи често осуђивали. Тек у свом последњем делу, још необјављеној драми „Трагедија вожда Карађорђа", он је потпуно усвојио народни језик и постао му и сам „слуга".

Петао

Међу три највећа музичара ренесансе, поред Палестрине и Орланда ди Ласа, стоји и наш Јакоб Галус Петлин (1550—1591). Рођен је у Крањској због чега је имао надимак Карниоле (Крањска). Галус на латинском значи петао од чега је постало његово словеначко презиме Петлин, а он је то име употребљавао у разним преводима према томе у којој се земљи налазио: у Немачкој Handl, у Француској Lecoq, у Чешкој Kohoutek Компоновао је око 500 мотета — вокалних дела.

У корак с модом

Британски модни часопис „Кројач" предложио је британској влади да сваке године мења крој униформи у својој армији и прилагођава га мушкој моди. На тај начин, каже се у чланку — лакше ће се врбовати добровољци за британску армију.

УЛТРАЗВУК ПРОТИВ НЕСАВЕСНИХ ВОЗАЧА

На високој техничкој школи у Ахену у Западној Немачкој, конструисан је ултразвучни апарат помоћу кога се лако проналази возило кад се креће недозвољеном брзином. Апарат ће бити користан нарочито немачком министарству саобраћаја у борби против несавесних возача.

Нема привилегије

Спикер британске радио-компаније ББС недавно је одговарао пред једним лондонским судом што пуних пет година није плаћао претплату за свој радио и телевизор. Суд га је казнио десет фунти.

ПРИВЛАЧНО АЛИ НЕ И ПРИЈАТНО

У граду Ватфорду бивша полицијска станица је претворена у гостионицу. Власник локала је извршио само мање преправке — раније ћелије за затворенике претворене су у мале сепарее који нису изменили свој првобитни изглед. Само су висећи кревети претворени у фотеље за посетиоце.

ПОПУСТ

Деветоро, од своје десеторо деце, нека госпођа Сето у граду Гаредена у Калифорнији, одвела је у болницу на операцију крајника. Због оволико великог броја пацијената које је одједном довела, добила је попуст од десет процената.

ТАКСИ СА ИРВАСИМА

Туристе који авионом стигну на аеродром у Рованиеми, у Лапланду у Финској, дочекују чудни „такси": саонице са упрегнутим ирвасима којима управљају „шофери" у народној ношњи.

ДЕЦА ИМАЈУ ПРВЕНСТВО

У држави Масачустес у Сједињеним Државама, усвојен је закон по коме деца имају првенство на улици. Уколико су на бициклу, возачи моторних возила морају да сведу брзину на 24 километра и да трубе како би их упозорили на опасност. Возач мора да заустави кола ако му дете да знак. Ако се возачи не придржавају законских одредаба, предвиђене су високе казне.

ТАНГО НАЈОМИЉЕНИЈИ

Младићима и девојкама од 16 до 29 година у Западној Немачкој — танго је најомиљенија игра. На основу анкете института за испитивање јавног мнења у Аленбаху — 32% се изјаснило за танго а 30% за валцер. Међу тинејџерима је 34% гласало за ча-ча-ча и рок-ен-рол.

УБЕДЉИВО

Недавно је дирекција железница у Аустрији повећала тарифе за превоз. Да би убедила путнике да повећање није велико, на железничким станицама је графички приказано колико километара брзим возом у другом разреду може да се пређе са 50 аустријских шилинга: у Румунији само 26 километара, Бугарској 60, Швајцарској 70, Западној Немачкој 75, Чехословачкој 94, Мађарској 95, Југославији 100, Белгији 109, Данској 112, Француској 134 и Холандији 141 километар.

КОСТИ

Када је Макс Либерман био изабран за председника Уметничке академије дошло је много репортера да разговарају с њим. Један је био нарочито радознао па је тумарајући кроз његову собу приметио на једном сточићу у углу човечју лобању и неколико костију. Новинар је извукао свој нотес и перо и запитао:

— Како видим, поштовани маестро, ви управо спремате неко ново дело и вероватно се због тога бавите и анатомским студијама?

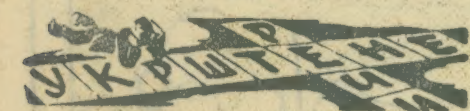
— Не — промрмљао је Либерман ваједљиво — то што видите, кости су репортера који ме је прошле недеље интервјуисао.

НА СВАКОМ АУТОМОБИЛУ

Велике америчке фабрике аутомобила се спремају да на својим новопроизведеним аутомобилима поставе сигурносне кајишеве за возаче. На 62 нова модела, које ће велике компаније почети серијски да производе ове јесени, биће уграђени појасеви који ће у случају саобраћајне несреће помоћи возачу да остане везан за своје седиште.

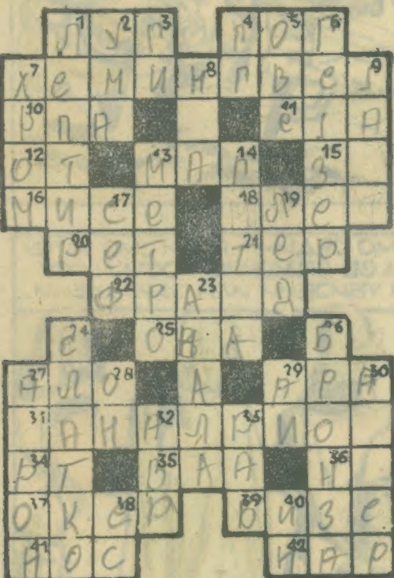
ЗАНИМЉИВА РЕТКОСТ

У једном зоолошком врту у Халу, у Немачкој, постојала је крава којој су на леђима израсли „рогови"; заправо два рожната задебљања слична роговима.

Водоравно: 1) гај; 4) холандски сликар (19. в.); 7) аутор дела „Старац и море"; 10) гомила; 11) птица грабљивица; 12) два слова; 13) чаробњак; 15) иницијали нашег савременог књижевника; 16) француски књижевник (19. в.); 18) острво на Јадрану; 20) личност из романа „Прохујало са вихором"; 21) катран; 22) аустријски психоаналитичар (Сигмунд); 25) показна заменица; 27) телефонски позив; 29) папагај; 31) лековита биљка; 34) истурени део копна у море; 35) узвик; 36) иницијали нашег шаховског интернационалног мајстора; 37) жута боја; 39) француски композитор („Кармен"); 41) орган чула мириса; 42) јужно воће.

Усправно: 1) припадник реда инсеката добрих летача; 2) врста земље; 3) име француског књижевника Мопасана; 4) иницијали италијанског астронома (17. в.); 5) показна заменица; 6) извор топле воде; 7) хемијски елемент; 8) врста грожђа; 9) песничка стопа; 13) подземна железница; 14) француски песник (19. в.); 17) трезор; 19) агрегатно стање воде; 23) наша планина; 24) једна посластица; 26) легура калаја и бакра; 27) град у САД; 28) лична заменица; 29) иницијали нашег књижевника („На Дрини ћуприја"); 30) стара мера за течност; 32) град у Француској; 33) острво на Јадрану; 38) слово латинице; 40) река у Аустрији.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) прт; 3) бан; 6) пре; 7) Керес; 9) Лист (Франц); 11) кист; 12) астал; 14) шта; 15) ст; 16) мај; 17) аз; 18) Тутин; 20) ала; 21) пир; 22) сто; 23) сам; 24) плажа; 26) А(нтон) Ч(ехов); 28) ес; 29) она; 31) акант; 33) норд; 35) атом; 36) естар; 37) Аса; 38) Тар; 39) акт.

Усправно: 1) приступачност; 2) рест; 7) бек; 4) ариш; 5) несталоженост; 6) пласт; 8) стаза; 10) Тамир; 13) лан; 10) тим; 20) ата; 22) слика; 23) саоне; 24) пра; 25) астма; 30) Арта; 32) атак; 34) дар.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

СА МАЛО ПАЖЊЕ

Имате три минута — не више — да одговорите на ова три питања:

1) Које се фигуре налазе на потпуно истим местима на обема сликама?

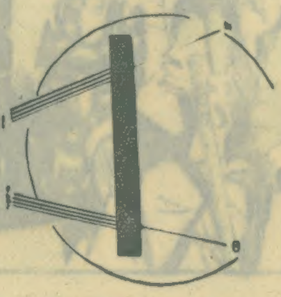
2) Које се фигуре са слике 2 не налазе на првој слици?

3) Које фигуре се са прве слике не налазе на другој?

Одговори:
1) Штапови и срце
2) Месец и детелина
3) Секирица и звезда

ОПТИЧКА ВАРКА

Да ли бисте могли одједном да одредите која се од линија: 1, 2, 3 или 4 продужује до А? Која линија: 5, 6, 7 или 8 иде до В?

Решење: Линија 3 стиже до А, а линија 6 до В.

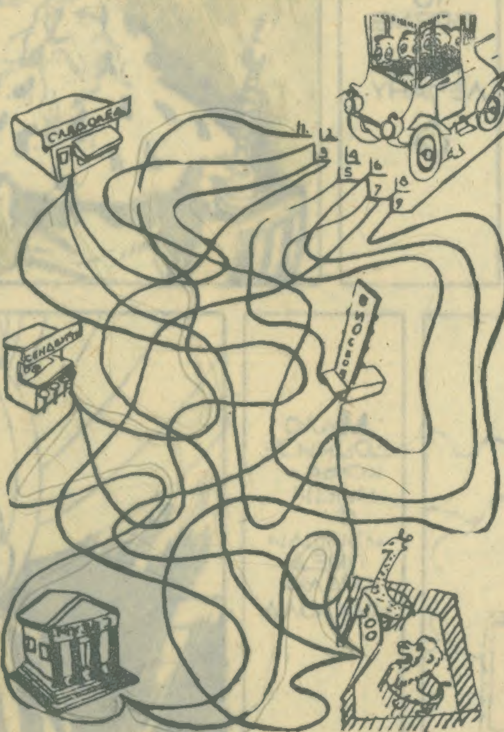
Тетка Ружа не воли чај

Ево једне игре у којој може да учествује више играча, али под условом да не говоре брзоплето. Играчи поседају у круг и један за другим изговарају по једну реч која им падне на памет под условом да не садржи слово „т" или које друго слово — како се договорите. Сваки играч мора да каже своју реч што брже, јер задржавање или грешке кажњавају се неком залогом. Разумљиво, иста реч не сме се поновити два пута.

Летеће виљушке

Чврсто углавите педесетицу између две виљушке, као што видите на слици. Ставите новац на ивицу једне чаше, напуњене водом и преспите воду у другу чашу. Ово ћете извести а читав систем се неће пореметити.

РАЗОНОДА ПАЧИЋА

Вака је повела у град Пајине сестриће да се мало разоноде. Али они хоће да сврате у Музеј, у Зоолошки врт, у биоскоп, да једу сендвиче и сладолед. Вака би хтела да не прођу два пута истом улицом Придружите се њима и покажите им пут.

...од једне врсте риба које се зову ураноскоп, рибља чорба је врло укусна. Риба је врло прождрљива и обично се крије у јужним морима где јој из песка вире само очи.

... на месту где се данас налази београдско излетиште Топчидер било је село које је расељено тек у почетку прошлог века.

... реч „паника" потиче од имена грчког митолошког бога Пана, заштитника шума и пастира. Према митологији он својим страшним гласом плаши путнике.

... на сваки појединии „степен тврдоће" — јединице за мерење тврдоће воде — троши се при прању рубља 160 грама сапуна на кубни метар воде. Вода у Београду има око 24 степена тврдоће, што значи да за 1000 литара воде треба 4 килограма сапуна.

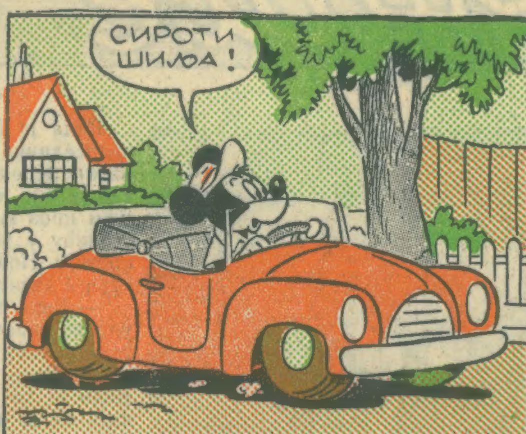
...према Ламартину који је био у Београду и написао своје „Успомене" (1854) Београд је био сличан свим другим турским градовима — „спушта се узаним и кривим улицама према реци".

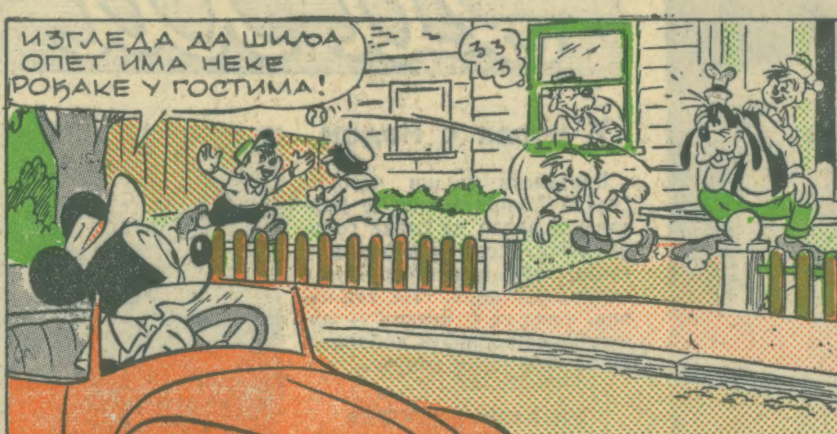
...Француски сликар Едгар Дега (1834 до 1917) познат је нарочито по својим циклусима слика: балерина, праља и купачица.

...каве-оџак није ништа друго него оџаклија-камин. Један такав примерак очуван је у Милошевом конаку у Топчидеру, сада Музеју првог српског устанка.

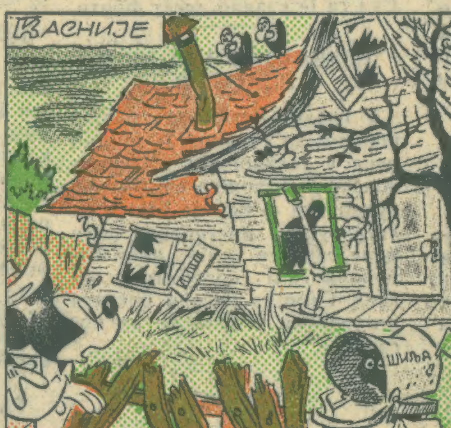

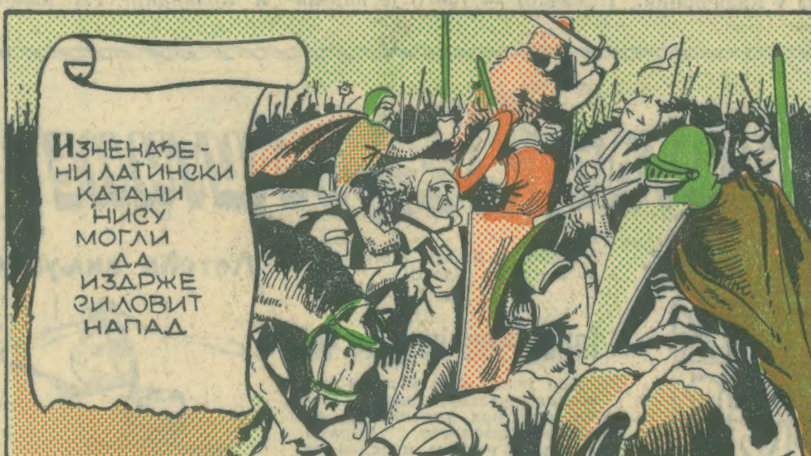

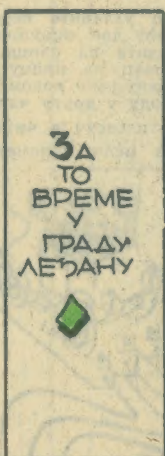

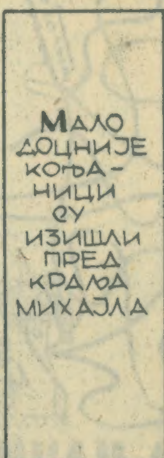

СВРШИЋЕ СЕ

Одговорни уредник Стојиљко Стојиљковић Београд, Македонска 31. — Издаје и штампа „Политика" штампарско издавачко предузеће Београд Македонска 31. Текући рачун број 101 707/1-82. Поштански фах 124. — Претплата за нашу земљу: годишња 900, полугодишња 450; за иностранство: годишња 1.200, полугод. 600 дин. Рукописи се не враћају.